

Musikaleht

MAURICE RAVEL +

Nr. 1 Jaanuar 1938

Helikunstnike aadresse:

Arder, A., konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Vismari 17-a—11.

Avesson, Elsa, klaverisolist, saade, Vabriku 23—1, tel. 432-21.

Bölauf, Rita, konservat. itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Tallinn, Konservatoorium ja Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

Brauer, Evald, konservatooriumi õpetaja, flöödi- ja teooriatunnid. Valdeki tän. 74, Nõmme.

Brinkmann, Kurt, viiulikunstnik, tunnid, Kesk-Kalamaja 7—1.

Gents, Harry, klaverisolist, klaveriõpetaja, muusikateooria, S.Tatari 10—12, tel. 425-74.

Hellat-Lemba, L., konservatooriumi vanem lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.

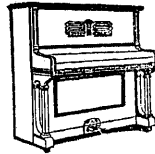
Järv, Ida, kontsertlaulja ja lauluõpetaja, Sakala 39—5.

Koch, Tekla, Riigi Ringhääling, Vismari tn. 26—7.

Kõrb, Aino, pianist, Weizenbergi tn. 15—1, tel. 301-08.

Liiv, Alviine, klaveriõpetaja, Õle tn. 6—11.

Lipand, Ella, laulja, hääleseadja, Koidu tn. 89—3.

Klaveritööstus

K. Saar

Liivalaia 64

Telefon 457-01.

Soovitab
otse töökojast

pianiinosid,

mis kõlalt ja vastupidavuselt täieliselt võrdsed välismaa kuulsamate firmade omadega. Parimaks tõenduseks—ostud ja soovitud muusikatundjailt.

Meri, Andrei, konservat. fagotiklassi õppejõud, „Estonia“ teater.

Tamm, Aino, laulukunsti stuudio, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.

Tenno Vironi, laulja ja lauluõpetaja, Narva mnt. 56—5.

Tobias, Silvia, harfikunstnik, konservatooriumi õpetaja.

Vaks, J., professor, konservatooriumi inspektor, Falkpargi 18—7.

Muusikamuuseum:

Müürivahe tn. 12, avatud: pühap., teisip., neljap. kella 12—14.

MUUSIKALEHT

1938. XV. AASTAKÄIK
ÜHES NOODILISAGA

E. L. L. liikm. — aastas	Kr. 2.—
Teistele	„ 2.25
Välismaale	„ 4.50
E. L. L. liikm. poolaastas	„ 1.—
Teistele	„ 1.15
Välismaale	„ 2.30

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VASTU
KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS:
TALLINN, LAI TÄN. 7. TELEFON 431-82

SISUKORD:

Üldlaulupidude rongikäigu korraldamisest — A. Meikop.

Maurice Ravel ja tema looming.

Aleksander Oinas 50-aastane — Si.

Side rahva ja helliloingu vahel tihedamaks.

Vestlus A. Karindiga — R. K.

O. Milkk-Krulli 25. a. lavajuubel — Ed. V.

Uuemat muusikakirjandust — P. Indra.

Eesti tenorilaulja Viini Riigiooperis — M. K.

Miks kaob rahvaviis ja ununeb improvisatsioon — J. Zeiger.

Ooper ja kontserdid — Ed. Visnapuu ja Ed. Oja.

XI üldlaulupeo teateid.

Mitmesugust, illustratsiooni.

Muusikaline

A. Meikop

Üldlaulupidude rongikäigu korraldamisest

Läheneb Eesti XI üldlaulupidu. Seekord on tal oma tavaliste traditsioonide kõrval ka Eesti Vabariigi 20. aasta juubeli tähistamise ülesanne. Peatuksin alljärgnevalt laulupeo pidustuste ühe esinduslikuma osa juures, milline ühenduses Vabariigi juubeliga peaks olema pidulikuma seniseist. Mõtlen laulupeo r o n g i k ä i k u.

*

Kui saksa valitsev kiht siin ei tahtnud tunnustada maarahvast ega tema kultuurilisi üritusi, kui hiljem siinse venelasest koolide inspektori ideaaliks oli, et eesti ema oma lapsel hällitamiselgi laulaks vene keeles, siis just laulupeod äratasid eesti rahvas ühtekuuluvuse tunde, usu oma püsimisse ja võimeisse. Siit sai eesti rahvas oma laulud kui ka laululoojad ja juhtkonna. On vahest õige väide, et eesti rahvas on enese vabaks laulnud. Sellest lähtekohast nähtuna pole meie laulupeod mitte ainult rahva suured kontsertüritused, vaid enam meie rahvusliku enesetunde ja traditsioonide kandjad ning viljelejad.

Seoses sellega tahame ka laulupeo rongikäiku näha avaramalt. See ei võiks mitte olla ainult meie koorilauljate demonstratiivne matk kontsertlavale, vaid eelkõige kogu eesti rahva pidulik rongikäik oma laulupeole, kogu eesti rahva traditsiooniline ja jõuline eneseavaldus. Iga laulja rongikäigus ei esita mitte ainult oma koori, vaid ühtlasi kogu eesti rahvast.

*

Loomulikult annab rongikäigule tema esimese mulje, tema pidulikkuse ja võlvuse vastav pidulik riietus. Mõtlen sellega meie rahvariide küsimust, millega laulupeo ettevalmistuses ongi jäänud veldi hiljaks. Endastmõistetavalt peaks vähemalt lauljate hulga naispere eranditult esinema ehtsais rahvariidets. Soovitav muidugi oleks, et ka mehedki austaksid seda rahvatraditsiooni, mis tõstaks rongikäigu kirevust.

Loodetavasti puudutatakse riietuse küsimusi „Muusikalche“ veergudel asjatundjate poolt üksikasjalikumalt ja põhjalikumalt. Kaugeltki pole see aga ainult õmblejate küsimus ja õnnetuseks ongi meil maal siginenud rahvariideid, mis ta kandjatele hiljem toovad meelehärma. Nii olid ühel neil üsna hiljuti ÜENÜ rahvatantsu juhtide kursusel peagu pisarad silmis, kui ta asjatundja suust pidi kuulma, et ta mitte ei kanna rahvariidet, vaid pigemini mõnd teatri- või operetikostüümi rahvapärastel ainetel.

Rahvariidesse tuleb suhtuda teatava pieteediga. Tuleb kindlasti pidades kinni meie rahvariide regionaalset erinevusest ja etnograafilisest tõepärasusest. Eitavalt tuleks suhtuda ka rahvariide vabrikulisele valmistamisele nagu see mõnel pool kavatsusel. Rahvariide veetlevus selles seisabki, et ta karmide üldreeglite piires ometi võimaldab esile tuua väga palju erinevusi üksikasjades. Selle edu saladus on — kodune valmistamine. See võimaldab individuaalse maitse läbi viimist värvitoonides ja vahekordades, päakate, võude, tikanduste motiivides, pitsides, paeltes, jalatsites.

Ühele asjale juhiks siiski siinkohal tähelepanu, nimelt e h e t e p u u d u s e l e, mis eriti on silmapaistev naiskostüümide juures. Alles ehted annavad kostüümile tema lõpliku omapära ja koduse valmistamise ilme. Eheteta pole rahvariiet täieline ja paistab see kohe silma rongikäigul.

Juba Jakobson „Sakalas“ mainib, et alles helmed, kaelarad, paatrid ja preesid panevad meie ilusad rahvariided õieti särama, ja K. A. Hermann kirjutab „Postimehes“ 1886. aastal: „sis veel helmed kaelas, sõlg rinna ees ja vanad taalrid üle rinna teevad eesti neiu tema rahvuslikkus riides ilusamaks kui ingli ja kaunimaks kui ükski linna või Euroopa moodi ülikond seda jõuab.“

Kuld ka neid ehteid ei saa hankida juhuslikult, vaid õieti olid iga maanurga kos-

tüümidel omad ehte tüübid. Soovitame as-
 just huvitatul neis küsimusis pöörduda Eesti
 Kodutüöstuse Edendamise Keskseksi asja-
 tundja rakenduskunstniku Otto Tamme-
 raidi poole (Tallinn, Pärnu maantee 41), kes
 muuseumi eeskujude kohaselt asunud val-
 mistama meie rahvuslikke ehteid.

Samuti juhiksin siinkohal tähelepanu
 suurele stiilipuudusele meie meesriietu-
 ses, nagu see eriti paistab silma rahvatantsu
 rühmades. Vöö- ja värvilised sukapaelad ei
 tee riietust veel rahvariideks. Päälegi kan-
 fakse meil võõna tavaliselt pikka naiste-
 vööd. Kootud meestevööd kandsidki mehed
 ainult talriietuses, ja ta mõjub suvekostüü-
 mis naiselikult. Enam on suveriietuses kan-
 tud nahkvööd sirdadega ja pannaldegaga.
 Ka silindrikujulised viltkübarad mõjuvad
 küll pidulikult, kuid on kulukamad hankida
 ja sobivad siiski paremini pika riietuse juu-
 re. Suviriietuse juure sobivad ka murumüt-
 sid ja varrastega kootud tuttmütsid, millised
 soodsamad hankida. Sama stiilipuudus valit-
 seb veel nii meeste kui naiste jalatsite juu-
 res, mida kuidagi peaks kooskõlastatama
 rahvariidele.

Oleks hädavajaline seoses laulupeoga ja
 juubelpidustustega luua kiires korras vasta-
 vaid keskuksi, kust rahvas saaks asjatund-
 likku nõu ning tarbekorral vastavaid pää-
 katteid, jalatseid, vöösid, ehteid. See on tar-
 vilik, et rahvariietuse rongikäigus mõjuks eht-
 salt ja imponeerivalt.

Meil on tegemist Eesti laulupeoga.
 Loomulikult katsume ju laulupeo pidulikul
 rongikäigul kõigiti eesti omapära esile
 tuua. Senise traditsiooni kohaselt liiguvad
 koorid rongikäigus maakondlikus järjestu-
 ses. Rongikäigu vaatepilti ja pidulikust tõe-
 tab suuresti, kui iga maakond, niipalju kui
 see vähegi läbiviidav, annab ruumi oma
 maakondlikule ja kihelkondlikule omapä-
 rale ning erinevusele — esmajoones muidugi
 rahvariietuses. Osalt saaks siin isegi lokaalse
 koloriidiga domineerivad värvitoonid: muhu-
 kollane, pärnu-punane, tartu-sinine seelik-
 pilt.

Rahvariide juure sobiks aga ka sellega
 tihedas seoses olev rahvuslik käsitöö.
 Võtsin seda siduvust eriti meeldivalt jälgida
 läinud suvel Hamburgi suurpidustusil, kus
 esinesid peagu kõik Euroopa rahvused. Ron-
 gikäigul võis märgata peagu kõiki Lääne-
 Euroopa käsitöid, alates kindakudujatest, pit-
 sivalmijatest, ning lõpetades seppadega,
 haamid olal, käsitöölaliste küladest. Oli esita-
 tud ka talutöö: talunikud sirpidega, reha-
 dega, viinamarja korjajad ja apelsiini kogu-
 jad täidetud korvidega.

Küllap meilgi kogu eesti rahvas jälgiks
 rongikäigul väledaid Saare, Muhu, Hiidu ja
 Vormsi suka- ning kindakudujaid ja lääne-

sallide heegeldajaid nende käsitöös. Ja miks
 mitte meestelgi tulla oma lasside, lähkrite,
 taarikannude ja muu eestipärase käsitöö
 meisterteostega? Mõne küla meisterlikud
 korvpunjad võiksid demonstreerida oma
 oskusi ning selle küla näitsikud tooksid
 korvikestes kaasa kodunurga lilli, pildudes
 neid presidendist möödumisel aukülalistele.
 Teine küla esitaks oma pillimehi, viulimeist-
 reid, kandevalmistajaid või osavaid suupilli-
 mängijaid.

Sobiks kaasa võtta isegi tööembleme.
 Kirves, reha, labidas, sirp ja teised tööriis-
 tad võivad ilmestada teatud nurga tööalasi:
 Kallaste kalavõrk, Avinurme puunõu — selle
 nurga päämisi elatisvahendeid. Kõik see li-
 saks rongikäigus kirevust, tutvustaks meie
 rahvast tema igapäevases omapäras ning
 näitaks ühtlasi, et meie rahvas oma laulu-
 peole tuleb töö juurest.

Mõteldav oleks isegi, et iga maakonna
 osas sõidaks rongikäiguga kaasa selle ma-
 konkonna talutaat ja taluperenaine sellele ma-
 konkonnale omases tüüpilises riietuses, tüüpi-
 lise vankri, hobuse, rakmete, vankri vaiba ja
 muu juurekuuluvaga.

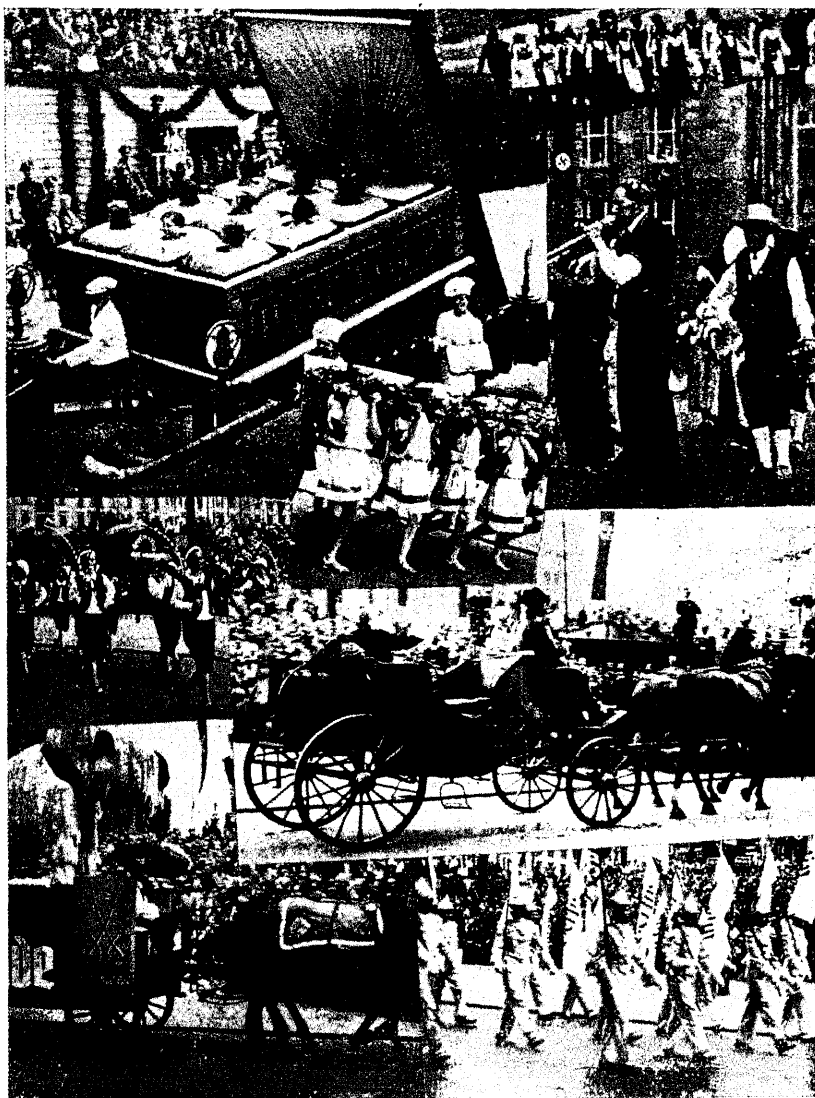
Mõteldav võiks olla isegi see, et kohali-
 kud linna- ning maavalitsused koos mõnini-
 gate asutiste ja ettevõtjatega selle maakond-
 liku omapära esiletõstmise teenistusse ra-
 kendaksid mõned demonstratsiooniks kor-
 raldatud autod või peovankrid. Mõjuks küll
 ehk veidi karnevallikult, kuid siiski väga
 veenmapanevalt mõni Harju peoauto Iru lin-
 nuse mudeliga, või Raikülla kogunenud muist-
 sete Eesti vanematega, Tartu vanker Kanepi
 kuulsa meeskooriga, Wirkhaus'i esimese
 puhkpillide orkestriga või Eesti Rahvaluule
 Arhiivi vanade laulumestega, Võru vanker
 vendade Kriisa oreliga jne. Laulupidu on
 ilopidu, rõõmupidu, ja veidi karnevali joont-
 ki oleks meie massipidudel oma kohal meie
 rahvale viimaste sajandite jooksul kogune-
 nud raskuse vaimu peletamiseks.

*

Laulupeo rongikäigul peab olema ka tugev
 muusikaline ja muusika-ajaloo-
 line ilme.

Esmajoones peaks rongikäigust aukohal
 võtma osa meie heliloojad, isegi need,
 kes meie hulgast juba lahkunud. Kui läinud
 suvel Hamburgi suurpidustusil Goethe oma
 ajaloolises Weimari vankris sõitis alpreisule,
 siis kujunes see vahest kõikide päältvaata-
 jate paelumaks huviohjektiks.

Meilgi võiks see äratada äärmist tähele-
 panu, kui meie riigi 20. a. juubeliga seotud
 laulupeo rongikäigus sõidaksid kaasa endiste
 laulupidude juhid ja heliloojad. Teatriini-
 meste vähesel kaasabil võiks see olla täiesti
 mõeldav. Võru kooride keskel liiguks siis
 lauluisa Kreutzwald Võru tolleaesges tros-

Pilte Hamburgi pidustuste rongikäigult.

kas, tartlased tooksid kaasa K. A. Hermann'i ja Janssen'i Koidulaga tolleaegses Tartu sõidukis, viljandlaste keskel sõidaks C. R. Jakobson mulgivammuses ja mulgivankris, läänlastega tuleksid Tobias ja teised hellloojad oma maakondliku kuuluvuse järgi.

Oleks mõeldav ka üksikute kooride esinemine nende ajaloolistes kostüümides. Arvesse võiksid tulla Sørve Anseküla esimese laulupeo koorid, Kanepi meeskoor, Väägvere

orkester, Toila jt. vanemad koorid oma tolleaegses riietuses.

Ei saaks unustada ka laulupeoga kaudselt seotud laulumehi ja leelotajaid, keda ERL Arhiiv võiks seks puhuks koguda üle eesti ühisele rongikäigule. Eesti Muusikamuseum võiks hoolitseda selle eest, et meie vanad pilli- ja kandlemehed üle riigi ei puuduks sellelt pidulikult rongikäigult. Tallinna konservatoorium ja

Tartu Kõrgem Muusikakool võiksid mõnel kujul esitada eesti praegust helikunsti ja Lauljate Liidu lahel hoolitsusel iluks rongikäigule kaasa ehk isegi Eesti-Sooma ühine lauluvana Väinämöinen-Vanemuine oma kaaslastega ja kanneldega.

Vähemalt presidendi ja väliskülaste eest mõeldumisel oleksid mõeldavad mõned demonstratsioonid ja ettekanded rongikäigu liikudes. Anseküla esimesi laulukoore esitaks mõne tolleaegse koorilaulu, Kanepi meeskoor mõne tolleaegse läbilõõnud kontsertpala, D. A. Wirkhaus'i orkester mõne meie esimese puhkpillide orkestri lõöknumbri, mõni leeloema esitaks oma leelutuse ja rahvuslikud pillimehed demonstreeriks karjapansunat, kandleid ja muid vanu eesti pille. Kui rongikäigust võtavad osa ka rahvatantsijad, siis on väga hästi mõeldav liikumise ajal mõningate rahvatantsude demonstreerimine. Sobivad selleks „Mustjala pulmarong“, „Nellä-puuri“ ja mõned teised. Loomulikult esitavad mõned koorid laule, kanneldajad ja viuldajad oma pillilugusid. Niisugune eneseväljenduski sobib laulupeo kui meie rahva traditsioonilise rõõmupeo mõttega.

Välismaail liikudes olen rongikäikudel näinud tunduvalt jõulisemat lipukultust. Juba päaväljakule juhtivate teede ääred ja laulväljak ise on tihedalt piiratud lippudega. Eesti Vabariigi 20. a. juubeli puhul peaks see lipukultus olema senisest jõulisem. Lauljate Liidul ja Lauljate Liidu osakondadel tuleks hoolitseda, et igal osavõtjal kooril sellel juubelpidustuste rongikäigul ei puuduks oma lipp. Ühtlasi tuleks aga ka arendada lipukandmise oskust. Selleks peaks iga organisatsioon endale hankima ka lipukandmiseks korraliku õlavõõga,

lipuvardataskuga ja rihmadega varustatud lipuvöö, mis suuresti aitab kaasa lippude ühtlasemale hoiakule. Tuleks hoolitseda, et lipukiri kandmisel oleks teataval määralgi loetav. Selleks aitab teatavast hoiakust, lipukandja abilitest, ja tarbekorral sammuvad iga koori ees lapsed vastavale papptahvile kirjutatud koori nimega.

Rongikäigu lõpul peaks järgnema veel eriline lippude defilee, mis sellisena rongikäigule annaks tugeva lõpu efekti.

Omapärase efekti rongikäigule annavad lastekoorigid, eriti aga siis, kui lapsedki esinevad rahvariideis, või vähemalt oma kooli, oma organisatsiooni vormiriietuses. Efekti suurendavad veel lasteorkestrid oma väikeste orkestrijuhitidega.

Mõju suurendamiseks oleks soovitatav, et rongikäigu saateorkestrid esineksid vormiriietuses. Loomulikult on sõjaväe, Kaitseliidu- ja tuletõrjeorkestritel oma vorm juba olemas. Soovitatav oleks, et ka kõik teised maaorkestrid omaksid mingi ühtlase vormieseme kas mõne valgeärega mütsi või muu tunnuse näol. Vorm võiks olla üleriiklikult või vähemalt maakondlikult ühtlane.

Kujutleksin, et tollest Eesti Vabariigi 20. a. juubeliga seotud laulupeo rongikäigust võtaksid osa ka meie vähemusrahvused oma kooride, orkestrite ja rahvatantsurühmadega. Riiklik juubel poleks kuidagi tähtline, kui siit puuduks osa meie territooriumil elavaid vähemusrahvusi. Vähemalt rongikäigus peaks neil olema oma koht, kuid miks ka mitte mõni eri-esinemine laulupeo eeskava raamides.

Maurice Ravel ja tema looming

Möödunud aasta lõpul, nimelt 28. detsembril 1937 läbis maailma ajakirjandust Pariisist antud lühike, kuid seda kurvem sõnum: „Täna suri siin prantsuse tuntud komponist Maurice Ravel.“

See sõnum vapustas sügavasti muusikainimesi, eriti aga neid, kelle huvid sümpatiseerivad muusika evolutsioonile, sest oli ju Maurice Ravel, mitte ainult prantsuse kaasaegse muusika tsentraalsemaks kujuks, vaid teatud määral tooniandvaks ka kogu maailma novaatorlikule heliloomingule.

Arvestades M. Ravel'i laiaulatuslikku tähtsust, toogem siingi mõningaid lühijooni kuulsa prantsuse helimeistri ja tema loomingu kohta.

Maurice Ravel on päritolult Pürenee mägilaste baskide suguvõsast. Sündinud 7. märtsil 1875. a. ühes Alam-Pürenee väikeses linnakeses Ciboure, mis asetseb mitte kaugel Saint-Jean-de-Luz'st.

Ta varakult avaldunud musikaalsus tiiustas tema vanemaid juba 12-aastaselt poisile muusiku elukutset valima. Ja 16-aasta-

sena Pariisi konservatooriumi klaveriklassi lõpetanud noort muusikut hakkasid veetlema ka heliloomingulised kalduvused, mis kohustasid teda ka kompositsiooni-teoreetilisel alal end edasi harima. Seda ta tegi prantsuse tuntud heliloojate Emil Pessard'i ja Gabriel Fauré juhatusel.

Ravel'i heliloominguline maitse ja sihid hakkasid kujunema juba ta konservatooriumi-ajastul (1891—1897), mis ühtub ajajärguga, kus prantsuse muusika oli haaratud tugevast vastuseisust ühelt poolt saksa muusikalisele ekspansioonile, mis alles hiljuti selle eel Wagner'i mõjul täieliselt oli võitnud prantsuse muusikamaailma ja teisalt — akadeemiliste traditsioonide vastu, mis endale pesa olid pununud Pariisi konservatooriumis.

Just samal ajal prantsuse muusikalisele vaatepiirile oli kerkimas geniaalse helimeistri C. Debussy täht, kes oma maalilise impressionismi looritatud hämaruses radikaalselt ühendas mõlema äsjamainitud „vastuseisu“ elemendid. Ja noor Ravel viivitatult ühines selle uue vooluga.

Tema esimestes heliloomingu katsetes võib veel ta õpetajate Fauré, Franck'i ja isegi pool-akadeemilise V. d'Indy mõjusid leida. Isegi akadeemilise traditsiooni nähtub ta noorpõlve kantaadis „Myrrha“, mille eest noor helilooja sai kuulsa „Rooma auhinna“. Ent samal ajal ta novaatorlikud instinktids ei tukkanud. See nähtub tõigas, et tema teistes samaaegselt loodud teostes puhub juba uusi tuuli. Nimetagem kas või „Vetemängu“ („Jeu d'eau“ — 1901), kus ta maaliline helivärvilik maneer, uuslaadne klaveristiil ja harmooniliselt julge ülesehitus lasevad Ravel'is otsemalt impressionisti ära tunda.

Siit edasi Ravel'i loominguilise joone edasiarenemine on toimunud rahuliku metoodilisusega. 1904. a. ilmus ta rikkalikult värvikas „Keelpillide kvartett“ ja samal ajal ka rida laule, milles ta sammub küll kindlasti Debussy jälgedes, ometi täiesti omapärase varjundi ja sihigagi. Ühtlasi sellest momendist Ravel'i nimi sai Debussy kõrval kindla koha uus-prantsuse kooli silmapaistvama esindajana. Ta klaveriteos „Peegeldused“ („Miroirs“) kutsus esile 1906. a. ägeda poleemika vaenuliste leeride vahel. Aga Ravel'i nimi ja tähtsus sai juba muusikakultuuri endastmõistetavuseks ja samast ajast ta teosed võitsid kindla koha muusikamaailma kontsertkavades. 1908. a. ettekantud koloriitsel „Hispaania rapsoodial“ oli juba hiiglaedu ja see võitis kuulajaskonna täielikult nii oma helilise materjali uuduse kui ka koloriidi haruldase iluga.

Järgnes rida uusi teoseid ja muusikaline komöödia „Hispaania tund“ (L'heure Espa-

MAURICE RAVEL 7.

gnole“ — 1907). Vene balleti võõrusetendused Pariisis 1910. a. inspireerisid Ravel'i balletti kirjutama ja sellisel ilmus spetsiaalselt Fokini jaoks kirjutatud ballett „Daphnis ja Chloe“, mida võib pidada antiikse müüdi kaasaegse väljenduse ilmekamaks eeskujuks. See õnnestunud katse ergutas heliloojat ka oma süiti „Minu emahani“ (Ma mère l'Oye), mis esialgu oli kirjutatud klaverile 4-käelisel ballett-pantomimiks ümber tegema. Samalaadse ümbertöötusena võiks mainida ka „Lilled keelt“ (aristokraatsete ja sentimentaalsete valtside muusikast). Ka ooperit „Põhjajavunud kell“ ei tohiks nimetamata jätta.

Sõja-aastad, mis viisid hauda impressionismi suure pioneerid C. Debussy ja sundisid prantslasi kaitsele julma vaenlase vastu, tõid igasugusesse kunstiloomingusse täielise seisaku. Aga seda imetletavam on, et neilgi aastail Ravel'i geenius suutis anda rea vägagi tähelpanu väärivaid teoseid, nende seas monumentaalse „Trio“ viiulile, cellolole ja klaverile (1915) ning oma inspiratsiooni suurte algkujude Couperin'i ja Debussy mälestuseks kirjutatud teosed „Couperin'i haud“ (Le tombeau de Couperin) ja „Debussy haud“ (Le tombeau de Debussy).

Pääle sõja lõppu Ravel'ilt ilmus rida suuremaid teoseid, nagu „Sonaat viiulile ja celolole“, lüüriline fantaasia (või ooper-ballett) „Laps ja võlurid“ (1920—1925) ja oratoorium „Asiisi Frantsiskus“ ning koreograafiline poem „Valss“, hiljem viiuli-rapsoodia „Mustlane“ (1925) ning „Sonaat viiulile ja klaverile“ (1924—1927). Ta viimaste suursaavutistena tuleks märkida kuulsat „Boierot“, siis „Klaverikontserti vasakule käele“, mis kirjutatud (1931) ühekäelisele saksa klaverivirtuoosile Paul Wittgenstein'ile ning kõige viimaks „Kontserti klaverile ja orkestrile“ (1932).

Ravel'i viimane heliloominguline periood, algas 1922. a., on tähelepanu vääriv oma klassikaliste tendentside isearalise selguse ja väljenduse ratsionaalsuse poolest. Selles mõttes tuleb eriliselt alla kriipsutada ta viimatinimetatud klaverikontserti. Kõige viimaseks Ravel'i tööks on „Don Quichot'i laul“, mis kirjutatud 1934. Ja sellest ajast pääle on ta muusad täielikult vaikima jäänud.

*

Kui nüüd Ravel'i loomingulist palet vaadelda, siis esmajoones selles äratab tähelepanu ta maaliline impressionistlik väljenduslaad, millel on palju ühiseid jooni ta vaimlise isa Debussy omaga. Tuntud kriitik L. Sabanejev eritleb neid kahte prantsuse suurt heliloojat teravmeelse „loodusteadlasena“, nimetades Debussy'd „Debussy originalis“ ja Ravel'i „Debussy Ravel“, mis on umbes samalaadne vahe kui Haydn'i ja Mozart'i vahel.

Küllap on nii, et aktiivne ja tähelepanelik muusikaharrastaja on olnud tugevasti võlutud Debussy geniaalse impressionistliku kunsti originaalsusest, selle salapärasest hämarusest, justkui lõputa kuuvalgusest, samuti selle sügavast fantastikast ja väsinult kaunist ilust, — aga ta on vahest ka tunnud, et kõik need väsimuse ja passiivsuse elemendid on mõjunud kuidagi liig drastiliselt kontrastsena nüüdisaja realiteedis ja tunglevas elutempos. Justkui reaktsiooni järele sirutavaina need on tundunud. Ja see reaktsioon on meie ees ei kellegi muu kui Debussy oma lähedasema järglase Maurice Ravel'i loomingus.

Kõigepäält Ravel, vastandina Debussy väljendusvormi laiavalgavusele, on palju kontsentreeritud, tihedam, meloodilis-rütmelise kujundeis märksa tugevam ja kindlam, — ühseõnaga mehelikum Debussy'st. Siis — ta looming küll samuti tulimaalingule tunglev, on vastandina Debussy fantastilisemale märksa reaalsem, psühholoogiliseltki lihtsam ja väljendus arabesksem, kergem. Aga üldiselt ta loominguline pale esindab vist ilmekamalt kui ei kellegi teise prantsuse helilooja oma tema kodumaa kaasaege intelligenti vaimukultuurilist füsionoomiat.

Ravel'i loominguline tee juba esimesest sammust alates annab tunda kõigepäält meistriteet, kusjuures tuleb mõista mitte käsitööstuslikku, kuiva viljakust, vaid, nagu üteldud, ehtsa esteedi targalt kaalutud ja äärmiselt peenelt väljatöötatud kunstisaavutisi.

Kõige selle juures ta esteetika on tüüpiliselt rahvuslik, kuigi mitte etnograafiliselt, mis olnuks vahest pisut jämedavõitu ta rafineeritud esteetilisele arusaamisele, — ja ta kunst-teravalt peenendatud hingelise äratuse ja meelituse vahend.

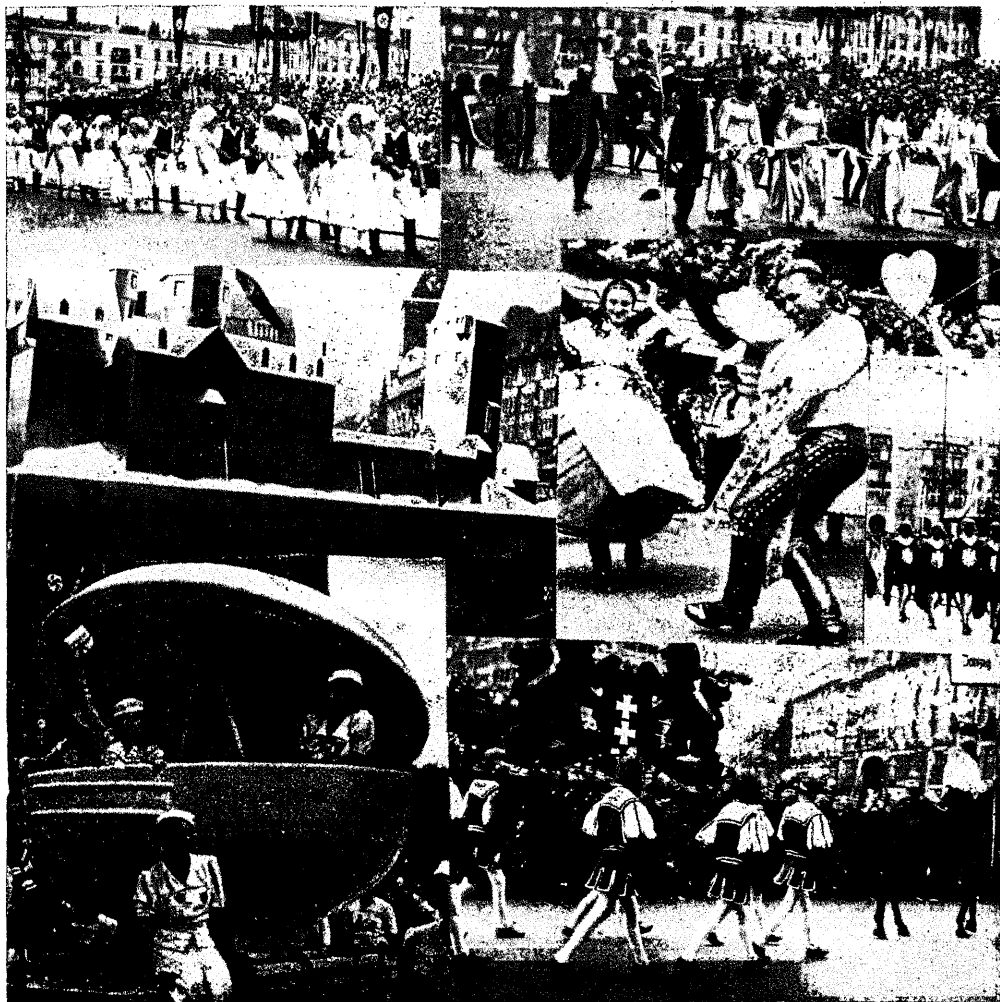
Ravel, nagu tõeline prantslane kunagi, on skeptik ja ratsionalist. Ta ei usu ei millessegi muusse, kui faktidesse. Romantika puhangud on talle võõrad, isegi mõningal määral provintslikud, maitsetud. Samuti on talle võõrad mingid kõrgemad kunstiideoloogiate kirglikud ja ärevad otsingud. Selles mõttes Ravel ei loo isegi mingit uut esteetikat, vaid ta toetab kõige kindlamalt vana prantsuse muusika rahvuslikule pinnale — arendab selle väljenduslaadi vaid äärmise peensuseni.

Ei saa märkimata jätta, et Ravel on ka haruldane orkestrivärvide meister. Ta värvid on võrdlemisi heledad ja realistlikud. Üsna sagedasti ta on kasutanud oma loomingus rütmiliselt reljeefseid hispaania motiive. Seejuures ta ka kõige piiratumate võimaluste juures saavutab maksimaalse mitmekesisuse oma alati väga pehmes orkestraalses kolooriidis.

Pääle Debussy surma, paari viimase aastakümne jooksul Maurice Ravel on olnud prantsuse, aga osalt ka terve maailma muusikale tooniandvaks.

Muusikalise ilu ja kunstipärasuse jooned säiluvad ta loomingu väljenduses nii kindlakujuliselt nagu ei kellegi tema kaasaege helilooja juures, samal ajal kui üldine uute suundade tung on näidanud tendentsi dekoratiivsuse ja muusikaliste kontuuride nurgelise poole. Selles mõttes Ravel'i võib praegu mõõdunud aegade pojaks pidada. Omal ajal paljud Ravel'i erinevused olid vahest mitmeti kaetud ta modernistliku väljenduslaadiga, nüüd — aegade loori kõrvaldumisel — need näivad igati selgitatuina. Ühtlasi ilmneb ka see pärandatavus, mis liidab prantsuse muusikalise maitse kultuuri üle sajandite üheks lahutamatuks tervikuks — klassikalistest Rameau'st ja Couperin'ist kuni Debussy'ni ja Ravel'ini.

Spetsiaalselt Ravel'i koolist rääkida poleks vahest kohane, sest kuigi ta mõju teistele heliloojatele on olnud vaidlematult suur, ometi vaevalt see on olnud lahutamatu Debussy mõjust. Need kaks — Debussy ja Ravel — on alati koos ja lahutamatu mõjusid avaldanud ja selle ühise

Pilte Hamburgi püüstuste rongikäigult.

mõju jäljed maailma kaasaegses heliloomingus jäävad vist kustumatuks.

*

Nagu eespool üteldud, Ravel'i viimane heliteos on dateeritud 1934. Sellest ajast peale, saatuse kurjal tahtel helilooja pidi maha astuma oma võidukalt pegasuselt. Ta pisut veider käitumine, mis kippus ajuti võõrastama isegi oma loomingulist tööd, hakkas sõpradele silma torkama. Ja sellisena ta pidi need viimased aastad seltskonnast eema-

le hoiduma. Kuuldavasti hiljuti ettevõtetud operatsioon olevat teda paariks päevaks küll normaal-olukorda tagasi toonud, aga nähtavasti vaid selleks, et tal lasta silmad igaveseks sulgeda.

Kuigi Maurice Ravel oma silmad on nüüd jäävalt sulgenud — ometi see haruldane kunstiline ilu, mis ta oma päiksepaistelise, õhuliselt selge loominguga on annud, jääb maailmale säiluma kõige püsivama väärtusena.

Aleksander Oinas 50-aastane

A. OINAS

28. detsembril möödunud aastal pühitses Lauljate Liidu kauaaegne juhatusliige ja abiesimees Aleksander Oinas oma 50-aastast sünnipäeva. Sel puhul otsustas Lauljate Liidu juhatus annetada temale oma kõrgeima lugupidamise ja tänu tähisena Lauljate Liidu kuld-teenetemärgi.

Aleksander Oinas ei ole muusikamees, ta ei oma ei konservatooriumi ega mingi muu muusikakooli diplomit, ei kuulu aktiivsena ühtegi laulukoori ega orkestrisse, siiski on ta meie rahvaliku muusikaelu arendamisel 16 aasta jooksul suure armastusega ja energiaga tööl olnud.

Meie avalikus elus on A. Oinas olnud üks silmapaistvamaid kujusid: kolmel korral on ta olnud ministriks, kahel korral riigikontrolööriks, osa võtnud kõigi riigikogude tööst, töötanud juhtiva jõuna meie iseseisvusaja ja selle eelaja poliitikaelus. Selle kõrval on tal siiski leidunud aega ja energiat püsivalt kaasa töötada paljudes kultuurilistes organisatsioonides. Säälnud tema vabatahtlikuks, kuid vastutusrikkaks ülesandeks päämiselt majanduslike ja organisatsiooniliste küsimuste lahendamine.

On ju teada, et vaimuinimesed, kunstnikud, teadlased, kirjanikud sageli praktilistes eluküsimustes ei ole nii kodus kui oma erialal. Kus aga Aleksander Oinas on koos

töötanud selliste vaimuinimestega, säälnud alati ka majanduslikud ja organisatsioonilised küsimused hästi lahendatud.

Lauljate Liidus on muutunud Aleksander Oinas otse selle organisatsiooni üheks alusambaks oma asjatundliku ja ettenägeliku kaastegevuse tõttu.

Eriti teeneterikas on olnud A. Oinase töö üldlaulupidude korraldamisel. Lauluväli, korterikorraldus, kassaasjandus, rongikäik, propaganda, külaliste vastuvõtt jne., — on olnud aladeks, kus A. Oinas on pakkunud oma korraldavat, juhtivat ja arendavat jõudu.

Erilist mainimist aga väärib asjaolu, et kogu selle suure ja püsiva töö juures A. Oinas on osanud avalikkusele tähelepanematuks, peagu nähtamatuks jääda.

Iseloomuomaduseks, mis A. Oinase teeb otse asendamatuks, on tema lepitamisoskus. Iga töö juures kergib üles lahkhelised, teisiarvamusi, isiklikke ja ka põhimõttelisi vastuolusid. A. Oinas on palju kordi olnud Lauljate Liidus siduvaks, ühendavaks ja lepitavaks isikuks.

Ta ei ole suurte utopiate inimene. Ta haarab küsimusi nende kõige elulisemast küljest, kuid oskab siiski kõiges pidada teravlikku, ühtlast joont, ning see joon on kõigepäält vaimsuse, kultuursuse joon.

Eelolev üldlaulupidu on rakendanud A. Oinase taas intensiivsele ja vastutusrikkale tööle. Siin näeme teda lauluvälja ja laululava korraldamisel, rongikäigu ettevalmistamisel, propaganda arendamisel, eelarvete koostamisel, kalkuleerimisel, plaanitamisel ja objektiivsel arvustamisel. Tema tarvis ei esine raskusi. Koguni ümberpöörduvalt: mida suuremad on raskused, seda innukamalt ja hoolsamalt näeme A. Oinast küsimustega tegelemas.

Nõnda on A. Oinase kaastöö üks neist tegureist, mis eeldab ka eeloleva üldlaulupeo hääd kordaminekut.

*

On mitmesuguseid välistunnuseid, mille järgi püütakse inimese iseloomu mõista. Iseloomulikumaks iga inimese suhtes on aga tema kõne, eestkätt need väljendused, mida ta sagedamini tarvitab.

A. Oinase kõnes ja ka kirjas esineb siinkui-sääln sõna „ära“: „ära kuulama“, „ära jätma“, „ära tegema“, „ära ütlemata“, „ära korraldama“. See on resoluutsust, otsusekindlust väljendav sõna. Kuid seda võidakse väga mitmeti toonitada. Härra Oinas lausub seda suure rõhuga, hooga ja kiirelt, ning

nõnda omandab see tema suus nagu vasaralöögi kõla.

Nendele mõningaile „äradele“, mis tema kõnes esinevad, tahaks aga veel juure lisada ühe, nimelt „ära mõtlema“.

Kuidas see toimub?

Igal koosolekul esineb vahel küsimusi, milliste lahendamise ei ole kaugeltki kerge. Vaieldakse, püütakse oma seisukohta selgitada. Sellistel puhkudel tavaliselt A. Oinas istub vaikides, silmad tugevasti kinni pigistatud ning käsi laubal.

Siis äkki ta elavneb, vaatab ringi, otsekui tunnistades, kas ümber istuvad samad isikud, ning pärib: „On kellelgi konkreetne ettepanek?“ — Seda muidugi tihti kellelgi veel ei ole! „Siis teen mina järgmise ettepaneku,“ ning lausubki ettepaneku, mis tavaliselt on kõigile vastuvõetav ilma pikema jututa.

Nõnda toimub „ära mõtlemine“ A. Oinase juures.

Kuid alati ei suuda A. Oinas viibida koosolekuil. Et tema päevatööst ja tegevusest aimu saada, selleks olgu märgitud, et Lauljate Liidu telefoninumbrite vihikus A. Oinase nime järel ilutseb tervenisti kaheksa telefoninumbrit. Ning kui need kaheksa numbrit on läbi helistatud, et temaga kokku saada, siis tavaliselt üteldakse sulle veel juure paar-kolm numbrit, milliseid sa seni ei teadnud, kuid milliseid valides siiski lõpuks ta kätte saad.

Kui A. Oinas on koosolekult puudunud, siis ta tuleb kindlasti järgmisel päeval, et järele pärida, mida otustati. Ning siis kuuldu temalt aeg-ajalt järgmist lauset: „Mis oli?“ Siin on rõhk sõnal „mis“ ning kogu lause üteldakse nii kiiresti ja nii hoogsalt, et esialgu mulje jääb, nagu avalduks selles imestus, koguni ehk võrastus.

Tõeliselt aga ütleb ta seda lauset selleks, et kõnet korrataks. Muidugi on A. Oinase kuulmisvõimega kõik korras ning ta sai sinu jutust juba esimesel hetkel aru. Kui sa oma juttu kordad, siis sageli võid märgata, et ta sind enam ei kuulagi. Kuid ta võtab sinu taasjutustamise ajal endale aega otustamiseks. Ning veel enne kui sa lõpetad, on tal siis asjast ülevaade, oma seisukoht ja ka otsus valmis.

See „mis oli?“ on kui mingi sideaine, tegur, mis loob pidevuse, ei lase lünki tekki- da, annab kogu elule suure voolavuse ja püsiva tempo.

A. Oinase sünnipäeva-aktusel, mis peeti jaanuarikuus ning kus toodi temale rohkesti tervitusi ja kinke kõigist seltskonnakahtlimest, lausust ta oma lõpusõnas: „Aeg, mida ma olen elanud, on olnud suur voogamine, suur lainetamine. On olnud lõpmata huvitav end neist laineist lasta kaasas kanda!“

Ning prof. Tarvel samas oma aktusekõnes kahtles, kas A. Oinasel üldse oma isiklikku elu kunagi on olnud, kuna ta ju päevad läbi töötab ja elab vaid teistele.

Kes kahtleb selles, kas ta oma artikli küllalt asjalikult ja kokkuvõtlikult on koostanud, see püüdku seda anda A. Oinasele läbi vaatamiseks. Kui siis artikkel tagasi saadakse, siis on kümnest leheküljest järele jäänud vahest üks või kaks!

„Meremaod“, — need on A. Oinase suurimad vaenlased. Miks kulutada sõnu, tinti, paberit, trükimusta ja aega tarbetult?! „Tuum, mõte, sisu?“ — see on A. Oinase saadegedane ja väga tungiv küsimus.

On ka selliseid inimesi, kes arvavad, et võivad oma vaateile seda rohkem poolehoidjaid, mida pikemalt nad kõnelevad ja ikka üht ja sama kordavad. Selliseid kõnesid päält kuulates muutub A. Oinas järjest närvilisemaks ja tüdinenumaks. Kuid ta ei kaota tasakaalu. Sää! katkestab ta teise kõne väga viisakalt, peagu sõnas: „Vabandage üks silmapilk! Mis on teie kindel ettepanek?“ Ning see väike ja tagasihoidlik märkus on kogu suure ilukõne segamini lõnud ja hetkeliselt ka tema mõju kaotanud!

Tuum, mõte, sisu, — kes ei tahaks seda kätte saada! Kuid vähesed oskavad ja suudavad seda.

Kui mõni aasta tagasi A. Oinas reisis Jaapanis ja muil orienti-mail, siis avaldas ta oma reisumuljed ajalehes ja pajatas neid ka raadios. Nii lühisõnalisi, ekstrakteid ja sisukaid reisukirjeldusi on meil väga vähe ilmunud, kui need olid.

Elu on tervik — ning vastuoludeta „ilutsemine“ vaid romaani, filmides ja teooriates. Tegelikkuses esineb alatas lahkkelisid ja vastuoksusid. On inimesi, kes hoiavad raudselt kinni kunagistest dogmadest ja tõekspidamistest, kes leppimatult ja kangekaelselt sammuvad oma rada, viigu see siis ka kuristikku.

On aga teisi, kes ka oma suuremais vastaseis näevad inimest, kes arvavad, et lõpuks iga inimene sisaldab midagi positiivset, et iga inimene püüdleb kõrgemate ja paremate sihtide poole ning lahkumineku ja vastuolud olenevad vaid teostamisviisidest. Härra Oinase kõnes ei märka teie peagu kunagi lauset: „See pole õige! See on vale!“ Küll aga näete teda tihti pääd vangutamas ja isalikult tõrelemas: „Nii ei lähe! Nii ei saa!“ Ning samas pakub ta kohe väljavaateid ja võimalusi, kuidas vastuolusid kaotada, kuidas erinevad vaated üksteisele lähemale tuua, koordineerida.

A. Oinast tunneme kõik eeskätt kui poliitikameest, ..dikaalse voolu eestvõitlejat.

Ometi suudab ta edukalt ja sõbralikult koos töötada ka vastaspoole eestvõitlejatega, ning oskab poliitikat lahus hoida muudest elu-avaldustest.

Kes on jälginud A. Oinase tööd 16 aasta jooksul Lauljate Liidus, see peab tunnista- ma, et kunagi ei ole ta vähimalgi määral siia kannud poliitilisi elemente. Ja see on olnud üheks põhjuseks, miks Lauljate Liidule kõigis rahvakihtides on suhtunud objektiivselt ja eelarvamusteta.

*

Eespool oli märgitud, et A. Oinase suuri- maiks vaenlasiks on „meremaod“, pikad ja tühised arutlused.

Ma kardan, et käesolevadki read tema sil- mis moodustavad ühe „meremao“. Kui viik- sin selle käsikirja temale läbi vaadata, siis ei jääks sest veeranditki järele! Ometi on suur kiusatus temast kirjutada veel märksa rohkem.

Meie noores kultuuris esineb vähe kindla- ilmelisi karaktereid, isikuid, kes oleksid seemiselt vabad, teostaksid iseennast, lasek- sid end elulaineist kanda, kartmata uppu- mise ohtu, määratud üles-alla kõikuvat lai- netust oma ümber. Kui sellist kohtad, siis puutub ta sulle otsemaid silma, eraldad teda teistest ja tunned, et võiksid temast pikalt ja laialt jutustada, kuigi ei tunne ega puutu te- maga kokku rohkem kui paljude teistega.

Si.

Side rahva ja heliloomingu vahel tihedamaks

Lauljate Liidu abiesimehe A. Oinase 50. a. sünnipäe- va puhul pöördusime tema poole küsimusega, milles tema näeb eesti muusikaelu tähtsamaid probleeme. A. Oi- nas vastas meile järgmist:

Üheks tähtsamaks probleemiks meie muu- sikaelus on minu arvates tihedama side- me loomine rahva ja eesti heliloo- mingu vahel tema paremas osas.

Ei saa ütelda, et seisukord selles asjas oleks normaalne. On kujunenud nimetatud vahekorras „käärid“, millise avaus kipub laienema. Tõtt ütelda, n-n. käarid on ka varemgi ja teiselgi ilmnenu. Võrreldes eli- idiga on rahvas suuremal või vähemal mää- ral kasutanud erinevat laadi muusikat. Kuid nüüdsel ajajärgul on tegevusse astunud uued võimsad tegurid, moodsad tehnilised muu- sika levitamise vahendid, nagu raadio, kino, grammofon, millised minu poolt märgitud probleemi on nihutanud teravalt päeva- korda.

Muusika, mida nimetatud tehnilised va- hendid massiliselt levitavad, on kirju. Iga- tahes seisab aga sääl eesti parim muusika- loomingu täiesti tagaplaanil. Rahvas vajab lauluks, tantsurks ja meelelahutuseks muusi- kat, mil selge viis ning rütm, ja saab seda kõnesolevatelt tehnilistelt vahenditelt hulga- liselt. Suurt osa õppivat noortsugu näiteks ei

võlu eesti muusikaloomingu sugugi sel mää- ral kui rahvusvahelised „löökviiisid“, päämi- selt tantsuviisid.

Koolides õpetatakse küll eesti paremate heliloojate laule, kuid paljuku neist on leid- nud tee rahva hulka? Maal helisevad rahva hulgas veel vanad viisid, milliseid kuulsime enamuses juba lapsepõlves. Kui satuvad kokku vanad maalt ja linnanoores oma lööklauludega, ei suudeta enam üldse ühiselt laulda.

Ma ei arva, et selline olukord püsima peaks, või et välismaa muusika tuleks panna mingi tolli alla. Tehnilised vahendid levi- tavad ka palju hääd muusikat, seda pidur- dada — ei tuleks üldse kõne alla. Küsi- mus seisab vaid selles, kuidas neid vahendeid paremini kasutada ning kuidas tegutseda üldse, et rahva ja loomingu käärde avaut suruda koomale.

Lähtekohaks peab meil olema teadmine, et eesti muusikaloomingut ei suuda kanda vaid kitsas eliit, vaid rahva laiemad hulgad. Muu- sikaline loomingu ei tarvitse ka sugugi olla ligipääsmatutel lumistel kõrgustel. Rahvas vajab n-n. tarbemuusikat, ja seda tuleb talle ka anda. Ei ole põhjust seda vajadust ra- huldata vaid ärilise impordi ja tarbijate omal käel otsimise teel.

Lauljate Liit ja üldised laulu- peod on haruldased abinõud kõnesolevate käärde avause koomale surumiseks. Lau- ljate Liidu suure organisatsiooni kaudu

Vestlus Alfred Karindiga

ALFRED KARINDI

oma kodus klaveri juures.

Varahommikul leian Alfred Karindi ta kodust kirjutuslaua juurest. Ta lükkab oma töö kõrvale ja ootab talle omase naeruilmega näos, et alustaksin kõnelust. Peab tahtmatult mõtlema, et ta on vist üks suur optimist; see alatine naerujumi ilmes paneb seda oletama, aga mine sa teal... Muide, mu seekordne kõne intervjuueeritavaga arenes „kahes vaatuses“, aga küll te järgnevast kuullete...

„Mille kallal praegu sepiptesite?“

„Ah, oli koori juubel ja pean sellest lehele väikese ülevaate kirjutama.“

„Missugune koor see oli — teil neid vist mitu?“

„Kaarli koguduse koor ikka. Ega see ole õieti juubel, vahest viie-aastase tegevuse tähistamine õigemini. Ja ega neid koore mul ole nii mitu praegu — kolm ainult. Teine on sama koguduse noorte ja kolmas Linna-teenijate Meeskoor.“

„Kas enne seda kogudusel siis oma koori ei olnud?“

„Oli küll, aga praeguse koori organiseerisin siiski ise. Algul oli Lüdigi-nimeline ja noorte koor. Viimane läks suuremalt jaolt ühes oma juhi Pilssega Pauluse kogudusse üle. Siis veidi hiljem koostati uus kodukord, koorid ühendati ja täiendati uute lauljatega, millest tekkiski praegune 40-liikmeline koguduse koor.“

„Olete kooriga rahul?“

„Mõned häälderühmad on üsna hääd, mõne juures võib ju norida!“ — vastab Karindi õlgu kehitades.

„See väike juubel oli nii siis ühtlasi teie Tallinna asumise „juubel“. Kuidas meeldib siin töötamine?“

„Noh, on igapidi rahulikum kui Tartus ja võimalusi palju enam loomingule pühenduda, sest hommikud ju täiesti vabad. Ainult õhtuti olen alati kinni — koori harjutused alatasa — ja teatris ning kontsertidel saab harva käia.“

„Nii et käed on tööd täis?“

„Jah, nii see on; tuleb vahel kirjutada ar-

toimub viljakas eesti muusikalise loomingu eliidi ning rahva laialdaste hulkade kokku puutumine ja koostöö, viljakas nii ühele kui ka teisele poolele.

Mitte ükski laulumuusika alal ei ole L. Liit sõlminud sideme rahva ja muusikalise loomingu vahel, suur töö on tehtud selles suu-

nas ka orkestrimuusika alal. Loodan, et ka söötijäänud lihtsa massilaulu alal L. Liit suudab edaspidi olla viljakas.

Ülemal olen märkinud ühtlasi ka pääpõhuse, mispärast muusikaarmastajana olen rea aastaid häameeli töötanud Lauljate Liidus.

tikleid, komponeerin, kui vaim päale kipub, või harjutan klaveril; ja kui see ära tüütab, lähen kirikusse — mässan oreliga. Ega jõuagi kõike ära teha, mida tahaks“ — räägib ta lõbusas toonis.

„Mis teid aga kõige enam neist võlub?“

„Ma teen igat asja huviga. Siiski koor, see on mind vaevand, ta on mind haarand. Koorilaulu vastu on mul alati olnud sümpaatia. Inimhää, elav instrument, on tämbri poolest ikkagi kõige täiuslikum muusikariist. Kuid kooridega pole mul seni vedanud. Alati on tulnud mul teha seda mustemat tööd, ja kui koor juba jalad alla saanud, olen pidanud ta maha jätkma, elukoha muutuse või muude takistuste tõttu. Olen treeninud niiviisi üheksat koori, päale selle veel lastekoori.“

„Ja arvustus muidugi siis materdab, et pole nii- ja naaviisi?“

„Nojah! — olen sellega tihtigi „pähe saanud.“

„Loodate nüüd enam?“ — küsin ma, ainult mitte halvas mõttes.

„Ülikooli kooriga Tartus oli mul juhatamise kestuses rekord — 6 aastat, kuid Kaarli koguduse kooriga loodan töötada surmatunnini, juhul, kui sulge sappa ei panda. Tartu mehed — mõned ringkonnad — tahavad, et sinna tagasi tuleksin, aga neil annab kangutada, enne kui sellele üldse mõtlema hakkaksin!“

„Palun, kas te jutustaksite õige midagi Tartu muusikaelust?“

„Üldiselt on Tartu muusikaelu kammitas; vähe on kandvat pinda, rahvast, kes tõsisemalt oleks huvitatud häast muusikast. Säbilõõnud on aga kammermuusika, vahest ka selle tõttu, et pole võimalik suure orkestri puudumisel sümfooniakontserte korraldada. Tartu muusikakool on aga üks kõvem asutus: klaveri- ja eriti kompositsiooniklass on seni peagu ületamatu. Heino Eller on sääl ju väga süsteemikas pedagoog.“

„Olete vist kah Eller'i koolist?“

„Seda ma kunagi ei salga, et olen tema õpilane olnud, kui ta ise aga teisele arvamisega ei tule. Lapsena ei olnud mul kalduvusi komponeerimiseks, kuid improviseerimiseks küll. Eller avastas minus aga kompositsiooniande. Sääl pidi ikka tööd tege-ma, ei tohtinud ühestki tunnist puududa — kõik läks nagu nõõri mööda!“ — ütleb Karindi vaimustusega.

„Kuidas teie heliloominguga praegu lood on — kas tulemas midagi?“

„Alustasin kvarteti keelpillidele, mille esialgu küll pooleli jätan. Valmis on ainult I osa ja vahest jääbki nõnda, sest arvan, et ettekandele nagunii ei tule.“

„Aga milles siis viga seisab?“

„Pakkusin kammermuusika sektsioonile mängimiseks, et seda õieti kuulata, kuid prof. Paulsen leidis selle olevat liiga raske, tulevat liiga palju vaeva näha. Töö muidugi kurnab inimest“ — lõpetab Karindi lausega tõsisel ilmel, kuid siiski mitte ohkega, nagu muidu võiks arvata.

Nüüd see kõnelus läks meil veidi viltu, sest meie juttu tuli segama, nimelt segama — ootamata külaline hr. Leichter, kellele hr. Karindi lubanud kirjutada artikli kiriku-muusikast, koguteose jaoks, mis ilmub Vabariigi 20-da aastapäeva puhul, mis aga polnud veel valmis. Ka soovis uus külaline näha ja kuulda tema soololaule. Autoril tuli nüüd asuda klaveri manua ja demonstree-rida seda ning teist. Tutvusin nii minagi paljude tema lauludega, mida polnud veel kuulnud. Mulle meeldisid mõned eriti oma ilusa, õrna saatega, mis kuulates on väga virtuooslikud, aga kui neid klaveril proo-vida, siis vägagi käepärased — igatahes pianistliku vaistuga loodud. Üldse näib paljuid laule lehitsedes, et päämine rõhk kaldub Karindil meeleolulisele saatele, kuna lauluhää-kaunistab seda lihtsa sirgjoonelise meloodia-ga, nagu see minu arvates omane üldse praegusaegsetele modernistidele mujalgi. Nii-palju arvustavat minu arusaamist mööda, kui tohin!...

No vaadake, ma tahtsin veel palju pärida oma tookordselt piinatavalt, ja kui me juba jutuhuugu hakkasime sattuma, aeti see lõhki! Kui meie segaja lahkus, oli aeg läbi ja kiiremad tööd ootasid järke. Pidin lahkuma.

Paar päeva hiljem sain Karindi kätte „Estonia“ kontsertsaalis, kus tehti ühendatud sega- ja meeskooride eelproovi Artur Kapi kontserdik. Läksin kohe raginal juure ega lasknud end häirida peagu saalitäiest laul-jaist, kes meid ümbritsesid.

„Te kuulate siin nii hoolega?“ — küsin Karindilt.

„Ei noh! — olen ka meeskooride tegelane — peab ikka!“ — vastab ta, sest parajasti juhatab Aav ühendatud meeskoori.

„Mida arvate ka ühe helilooja-aasta korraldamisest, nagu näiteks praegu Kapi pu-hul?“

„Tore mõte kindlasti, ainult sellest ei saa ma aru, milleks tema õpilasi siia seotakse.“

Ma nüüd mõtlesin jälle endamisi, et noh, kui järgnevalt peaks tulema Tobiase-aasta, siis seda eksitust enam juhtuda ei saa...

„Kas te oma praeguste kooridega laulupeo vastu ka valmistute, või muud osa sääl täi-date?“

„Koorid valmistan selleks ette küll, kuid muud osa sääl täita pole.“

„Tahaksin veel küsida, kuidas leiate ole-vat Kirikumuusika Sekretariaadi tegevuse?“

„Tihti juhuslik! Nead oma väljaanne- tega pakuvad liiga vähe materjali tõsisemate vajaduste rahuldamiseks. Mina pean endale kõik väljastpoolt hankima.“

„Keda siin süüdistada?“

Karindi kehitab õlgu ja arwab:

„Juhtimine on pastorite ajada, sekretäril ja sekretariaadil tuleb vaid tehniline töö teha. Aga mis me sellest räägime, kirjutasin korra küsimusest ja pahandamist oli siis palju.“

„Mida arvate aga nüüd Kirikumuusika Instituudist, mis juba mõnda aega töötab?“

„Puhas muusika lööb ise läbi ilma mingi instituudita. Aga eks see ole eriala praktili- selt korraldav üritus.“

„Kuulsin, et olite žüriis, kus neil päevil avati massilaulude võistluse ümbrikud. Kui- das see õnnestus?“

„Võistluse suhtes tulid ilmsiks üllatavad asjaolud. Žürii istus koos ja leidis, et kõik laulud on alla keskmist taset, ei kütüni iga- tahes nõutava kõrguseni.“

„Palju neid laule kokku tuli?“

„Võistlus, mis läinud kevadel välja kuulu- tati, ei annud esimeseks tähtpäevaks läinud aasta lõpul ühtegi laulu. Siis tuletati heli- loojatele uuesti meele, et auhinnad maks- takse välja ja pikendati aega mõne kuu võr- ra. Sellepääle tuli kokku 15 laulu, umbes pooltosina autori poolt, nagu hiljem võis aru saada.“

„Ja üllatused?“

„Terve auhindade summa jagati võrd- selt ergutatusena välja, kuna laulud olid ühtlaselt keskpärased. Nüüd avati ümbrikud: meie parimad koorilaulu komponistid olid autoriteks!“

„Ja need oleksid?“

„Saar, Aav ja Võrk.“

„Millega seda nähet siis seletada?“

„Süüdi pole siin küll keegi, et autoritel tuli tellimise tööd teha. Meie heliloojad pole lihtsalt harjunud sääraseid massiartik- leid kirjutama ega taba selle õiget joont. Nad on alati püüdnud tõsta koorilaulu kunst- tilist taset, nüüd aga, seistes äärmiselt pii- ratud tingimuste ees, mida nõuab massilau- lude võistlus, tuleb tahtmatult teha tagane- misi. Mina arvan, et nii üldse ei saa mi- dagi kirjutada, vähemalt kindlasti mitte al- gupärast. Seni on meil häid tulemusi an- nud ainult kammermuusika võistlused, kus aga võimalused piiramatud.“

„Kuidas need laulud olid, võrreldes läi- nudaastaste Propagandatalituse võistluse va- litud lauludega?“

„No paremad küll! Mõnest võib läbilöö- mist loota; laiemale publikule nad meel- divad.“

„Muuseas, kes kuulusid veel pääle teie žüriisse?“

„Prof. Kapp, prof. Vedro, hr. Ruber Laul- jate Liidu poolt ja prl. Viirsalu Propagan- datalituse esindajana. Kuid prof. Vedro lah- kus viimaselt koosolekult õige varsti — aru- saamatuse puhul, mis sünkoopide üle vaid- lemisel tekkis.“

Proov lõpeb ja kontsertsaal hakkab pikka- mööda tühjenema. Väljas lahkudes A. Ka- rindi ütleb:

„Katsuge te kõigest kirjutada!... ja ta vaatab mulle õige hoiatavalt otsa.“

Mina aga mõtlen endamisi, et eks ma siis kirjutan ja ei kirjuta, ning jalutan rahuga oma koju... R. K.

OODATAVAID KONTSERTE „ESTONIAS“.

3. veebruaril — Aapo Similä, soome kand- lemängija rahvalaulude õhtu.

9. veebruaril — Jakobson'i ja Kurko kont- sert kahel klaveril.

10. veebruaril — Vanda Luzzato (18 a. vana) viulikontsert.

11. veebruaril — Estonia Näitlejate Ühin- gu kontsert.

13. veebruaril — Tall. Töölismuusika Ühingu kontsert.

15. veebruaril — Miguel Caudete viuli- kontsert.

20. veebruaril — Veignera Virukoorise kontsert.

23. veebruaril — Isamaaliidu Tallinna osa- konna segakoori kontsert.

24. veebruaril — Sümfooniakontsertide sarjas prof. A. Kapi helitööde õhtu.

26. veebruaril — Tallinna Linnateenijate Meeskoori kontsert.

28. veebruaril — prof. A. Kapi aktus tema 60. aasta sünnipäeva puhul.

O. Mikk-Krulli 25. a. lava juubel

O. MIKK-KRULL

Olga Mikk-Krull pühitses hiljuti oma 25-aastase lavategevuse juubelit. Tähendab, ta oli rakendunud juba rida aastaid varem, kui loodi meie kutseline ooper.

O. Mikk-Krull algas oma lavakarjääri „Vanas Estonias“ operettidega, millisest alast ta

ise pole just vaimustatud. Sellest saame ka aru, kui võrdleme juubilaril ehtsatundelist loomust operetikujude pinnapäalsusega. Aga selles koosseisus ta oli kohe võtta — ning asendamatult võtta, kui hakati komplekteerima ooperijõudude kaadrit 1918. aastal.

Ja O. Mikk-Krull oli oma ülesannetes tõesti hää. Just puhtad loomulikud kalduvused annavad selleks väljenduseks kõige rohkem põhjust. Tema oma selgelt läbi paistva ning seejuures sooja häälevärvinguga võis mõjuda kaasatõmbavalt. Puhtkooliline külg tal pole olnud kõige tugevam. Aga mida hingestatud esinemine nõudis muus osas, seda jätkus O. Mikk-Krullil pakkumiseks väga rikkalikul määral.

O. Mikk-Krull on laulnud „Estonias“ paljude ooperite osi; nendest ühed sobisid rohkem, teised jälle vähem. Kõige paremateks osutusid aga säärased, kus tuli esitada pehmust, hellaloomulisust — üldse naiselikult, emalikult õrnu tüüpe.

Me mäletame veel üsna selgesti, kui O. Mikk-Krull paari aasta eest astus üles Micaela osaga „Carmenis“. Siis nad kahekesi K. Otsaga esinesid vastastikku suurt naudingut andvalt. Pole siin keegi loonud nii hääd Micaela kuju kui O. Mikk-Krull.

On keegi surnud ning jäänud oma jumekuse juure, siis lausutakse imestusega: „Vaadake, ta just kui elab!“ Meil O. Mikk-Krull on lahkunud juba aastate eest ooperilavalt. Aga ta nüüd tuli korraks tagasi pidama oma 25-aastase kutsetevuse juubelit ja pani ettekande jälgijad tundma südameid ümbritsevat kunstielulist soojust.

Nähes teda nii aeg-ajalt varjutõmbunud olekust uuesti ilmutvat meie tähelepanu fookusesse, tuleb tahtmatult suhu toosama lahkunute kohta lausutav hüüatus:

„Vaadake, ta just kui elab!“

Ed. V.

Jõhvi ringkonna kooridele tänu ja kiitust!

Pühapäeval, 23. jaanuaril toimus XI. üldlauupeo eelproov Jõhvi ringkonna segakooridele. Üldjuht härra V. Nerep palub meid

selle ringkonna kooridele edasi anda oma tänu ja kiituse üle ootuste hää ettevalmistuse ja laulude oskuse eest mainitud eelproovil!

Teodor Vettik 40-aastane

4. jaanuaril sai meie üldtunnustatud helilooja ja XI üldlaulupeo juhte Teodor Vettik 40-aastaseks.

T. Vettik sündis 4. jaanuaril 1898. a. Virumaal. Õppis Väike-Maarja kihelkonnakoolis ja Tartu õpetajateseminaris. Muusikalise hariduse omandas Tallinna konservatooriumis. Alates 1919. aastast töötab ta keskkooli muusikaõpetajana ja koorijuhina Tallinnas. Viimasel ajal on ta temperamentsemaid ja silmapaistvamaid nooremapäolvi esindajaid, kes saavutanud tunnustavaid tagajärgi oma hoolika tööga alul noorte ühing „Tungla“ ja 1924. aastast alates Tallinna Rahvaülikooli Seltsi segakoori juhatajana. Pääle X üldlaulupidu on olnud üldjuhiks Viru-Ingeri laulupeol (1923), Virumaa laulupeol (1936) ja hulkadel laulupäevadel. On ühtlasi üldjuhiks ka XI üldlaulupeol.

Kuulus aastast 1927—1932-ni Lauljate Liidu juhatusse, kus võttis energiliselt osa X üldlaulupeo korraldamis- ja ettevalmistustööde läbiviimisest. Oli aastal 1931 Lauljate Liidu esimeheks.

Heliloojana on T. Vettik komponerinud terve rea soolo- ja koorilaule, milledest eriti viimased on saanud suure tähelepanu ja edu

osaliseks, moodustades ühe lauldavama osa eesti kooriliteratuurist.

Uuemat muusikakirjandust

Ed. Oja soololaule: „Viimne laul“ ja „Me olime nagu lapsed“.

Ed. Oja soololaule tundsi pämiselt käsikirjade kaudu ning ettekannete järgi kontsertidel ja ringhäälingus. Nüüd ilmusid M. Tiitso noodiäri kirjastusel Tartus kaks laulu: „Viimne laul“ (J. Liiv) ja „Me olime nagu lapsed“ (A. Haava). Paistab, et Oja tunneb põhjalikult laulu, sest tema tooted on kõik hästi lauldavad.

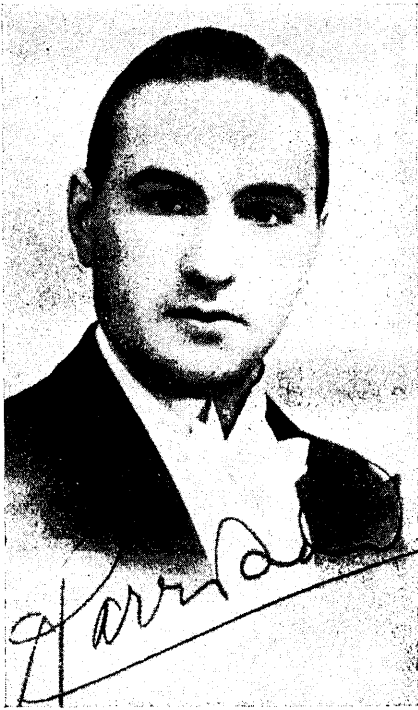
Meie soololaulude literatuur, moodustades tähtsa osa meie heliloomingus, on suur ja väärtuslik. Aga kui me kuuleme lauljate nurinat, et vähe on lauldavaid palasid, siis on neil teataval määral ka õigus. Ega laulja ei tahagi igas laulus oma häälega hiilata, ta nõuab vaid oma häälele vastavat teost. Pean kinnitama, et tõesti raske on leida sobivat repertuaari lauljal, kes arvestab oma häälega ja hoiab ka teda. Ühes laulus nõutakse tihti kõike, mis inimhäälel aga anda võib: kantileeni, dramatismi, kergust ja õrnust. Muidugi on siin ka lauljad süüdi. Kui nad kultiveeriksid oma häälele vastavat et-

tekandestiili ja valiksid sobivat repertuaari, küll siis ka heliloojad varustaksid neid kohasemate lauludega. Oja nõuab oma lauldes tihti palju, aga iialgi mitte võimatut.

Mõlemad laulud on vormilt väga lihtsad ja selged — kolmejaolises lauluvormis. Süng „Viimne laul“ (h-fis¹) on väga mõjuv oma ühtlase meeleoluga ja rahuliku tõusuga keskmises osas. Teises laulus „Me olime nagu lapsed“ (h-as¹) on saates hästi edasi antud (kuigi pretensioonitult) teksti muretus esimeses ja viimases osas. Mõlemas palas domineerib lauluviis, valitseb ka teksti üle, kuna klaverile on antud toetav saade. Teise laulu saade on harmooniline, kuna esimese oma aga, kuigi täiesti tonaalne, omab väga huvitavaid kohti (kohe alguses, eelmängus), milliseid ei maksakski harmooniliselt seletada. Need kohad on neljahäälsed ja igal häälel on oma, kuigi väga primitiivne, iseseisev liikumine.

Arvan, et need laulud leiavad omale sõpru, eriti teine, kuigi esimene on väärtuslikum. Ojal on sellel alal veel palju ütelda — jääme huviga ootama. **Paul Indra.**

Eesti tenorilaulja Viini Riigiooperis

E. KARRISOO

Hiilgava menu ning kiitvaid arvustusi on kutsunud välja meie noore tenorilaulja Eedo Karrisoo esinemine Viinis ooperites „Boheem“ ja „Tütarlaps läänest“.

Nii on temast sõna tõsisemal viisil vaimustus peagu kõik Viini lehed. Eedo Karrisoo esinemisest Viinis kirjutab „Kronenzeitung“ 15. jaanuari numbris:

„Pääle rumeenlase Tomel Spataru, kes saavutas teise auhinna möödunud aastasel rahvusvahelisel lauluvõistlusel, kus teatavasti Theodor Mazaroff tuli välja võitjana, laulis eile eestlane Eedo Karrisoo, jälle lauluvõistluste suurus, Rudolfi osa Puccini ooperis „Boheem“. Karrisoo, kellel nimi juba üksinda on paljutootav, oli varemalt mere-

väeohvitser ja hiljem poksimeister keskaalus.

Eedo Karrisoo on ehtlüriline tenor. Tema hää, mis on pehme ja painduv, tõuseb vaevata kõrgele. Nii oli siis kõigepeält ülemine do aarias, mis publiku huvi ja tähelepanu äratas. Ülemised toonid on ümmarad, ilusad ja meenutavad hääletämbris Gigli't. Keskmise register liiga hele ja natuke hõre, vajaks soliidsemat alust. Igatahes tundub, et meie ooperilauljate baabülön on rikastunud kunstniku võrra, kes õigustab parimaid lootusi. Võib-olla saab temast veel teine Kieपुरa? Publik tänas Karrisood ergutavate kiiduavaldustega.“

Teine Viini leht mainib koguni, et tenor, nagu E. Karrisoo, oleks Viini ooperile täieliseks tõmbenumbriks, ning soovitab võtta kõiki abinõusid tarvitusele, et mõjutada Karrisood püsivalt Viini jääma.

„Reichspost“ kirjutab 16. jaan. numbris:

„Nagu meile teatatakse, tegi Riigiooperi juhatus otsuseks eesti tenorile Eedo Karrisoo, kes reedel debüteeris Rudolfi osas ooperis „Boheem“, anda veel teisi ülesandeid. Kunstnik esineb Korngold'i ooperi „Die Katrin“ esilavastusel, mis leiab aset veel käesoleval kevadel Bruno Walter'i juhatusel, Jarmila Novotna kõrval suures tenoriosas. Käesoleval kolmapäeval laulab Karrisoo Johnsoni osa Puccini ooperis „Tütarlaps läänest“.

„Neues Wiener Journal“ kirjutab koguni „Tütarlaps läänest“ etenduse puhul, et Karrisoo on „eine Leuchte am Gesanghimmel“ (valgus laulutaevas).“

Nagu neist väljavõtteist näha, on meie tenor Eedo Karrisoo saanud hää edu osaliseks. Juba ainult laulmine Viini riigiooperis on iseenesest tähelepanndav saavutus, rääkimata järgnenud kriitikast ja muudest tulemustest.

Millised otsekohesed sammud neile kahele etendusele järgnevad, on esialgu lähemalt teadmata, kuid juba „Reichsposti“ märkus, et Karrisoo Bruno Walter'i juhatuse all hakkab kuulsalt Jarmila Novotna'ga Korngold'i „Die Katrinis“ laulma esietendusel, vihjab sellele, et asjad arenevad edasi. Nagu näha, võetakse Karrisoo Viini jäämist sääli tõsiselt.

M. K.

„Ühtki ooperit ei tuleks vaadelda poeesia seisukohast. Viimasest nähtuna osutub iga dramaatilis-muusikaline kompositsioon mõteta rumaluseks — vaid tuleb näha muu-

sika vaatevinklist, muusikalise pildina, allkirjutatud seletavate sõnadega.“

(Franz Grillparzer).

J. Zeiger

Miks kaob rahvaviis ja ununeb improvisatsioon?

On kirjutatud virnu raamatuid ja ulatuslike uurimusi antiik-rahvaste erilisest oskusest improvisatsioonis niihästi laulu- kui ka värsitehnika alal. Teaduses see üldala kannab prosoodia nime. Kuid hoolimata kõigist pingutusist pole kunagi suudetud tungida muistse prosoodia kõigisse faasidesse ning mõnigi üksikasi on jäänud tuhmiks tänapäevani. Ometi on teadus suutnud selgitada peagu kõigi rahvuste prosoodia põhi- võtmed, mis annavad otsekui põhisää- duse iga üksiku rahvuse muusikale. Säärane „põhisäädu“ eesti rahvaviisis (ja laulus) on äärmiselt kindlapiiriline, kuid küllaltki liht- ne: viisis ühtlane liikumine ja võimalikult astmeline käik, tekstis — silp tooni (kirjas noodi) all. Kui siis veel lisada kahek- sast ajaüksusest koosnev rida (regivärss), mille põhiritmiks 2. ja 3. ajaüksuse rühmitu- sed, siis ongi selged kõik meie prosoodia alg- nõuded. Erand on ja jääb erandiks, — ning neid tegelikult esineb meie rahvalauludes väike protsent.

Nii siis — rahvalaulikul oli oma kindel piibel, mille ranged reeglid ei võimaldanud küll eriti suurt amplituudi, olid aga seejuu- res alatiselt tarvilikuks taraks laialivalgumise hädaohu puhul. Viisi võrdlemisi kitsas ula- tus (harva üle kvindi) piiras omalt poolt ka meloodika normid, soodustades seega im- provisatsiooni proovitud kindlust ning stiili- kust: värsi lõpuriimi polnud üldse veel leiut-atudki, selle aset täitis teatavasti algrii — alliteratsioon, — see kõik soodustas rahva- lauliku mõttekäigu koondamist teksti im- provisatsiooni alal. Pole siis ka ime, kui kaks rahvalaulikut — muidugi laetud vana eesti jonniga — ürgasid vastamisi võitlustaulu terve jaaniöö — ning jaanipäeva tagant jä- rele: stoppaja või viivitaja oli ju kaotaja pool. Enesestki mõista nõudis säärane aju- sport alati löögivalmis olekut, mis saab võrsuda vaid pikaajalise treeningu tagajär- jel. Suurema maadluse treeninguks kasutas rahvalaulik esinemist kitsamas ringis: kiigel, pulmas, jne., et siis külade- või valdadevahel- lises võitluses esineda vastava väarikusega.

Hiljem — osalt refrääni mõjul, päämiselt aga kunstimuusika surve — hakkas ühetoo- niline põhivärss muutuma isegi teatava mää- rani tüütavaks (lauldi ju samal viisil sageli mitusada rida!), ning rahvalaulikud hakkas- id isegi seda nagu häbenema. Ergutavalt näis mõjuvat ärkamisaeagne üldine huvi rah- vaviisi vastu, kuid endist ainuvalitsetja ilmet

ei suudetud enam anda rahvaviisile: kultuur- muusika meloodilised, rütmilised ning agoog- ilised võlud olid juba vallutanud kõiki. Hää lõpuriimi saamine nõuab juba enam sü- venemist, selleks ei anna mingit võimalust kiire iseloomuga improvisatsioon: laulu sõ- nad tulid õppida pähe, ning improvisatsioon tanges ja kadus peagu täiesti. Täpselt sama lugu oli ka viisiga. Kunstmuusika laiaula- tusega ning teadlikult arendatud viisid tun- gisid koolide kaudu kodudesse, — ja lühi- kene, kuigi sageli väga ekstraktne, põhi- värsiviis jäi varju.

Tänapäeval on improvisatsioonil õige väike osa. Kooris on see raskesti teostatav (kasu- tatakse seda siiski näit. koosviibimiste pu- hul üksikute laudkondade vahelises võistlus- laulus). Kus aga leidub agaraid ning vaimu- kaid eeslauljaid, sääl peaks küll improvisat- sioonile pühendama rohkem tähelepanu. Olen veendunud, et see hää tahte juures lä- heb peagi üsna ladusasti. Nii katsetasin pä- ris noorte õpilastega n-n. mõistatuslaulu:

- 1 „Mis on meie õue alla?“ —
- 2 „Meri meie õue alla!“ —
- 1 „Mis on selle mere taga?“ —
- 2 „Maa on selle mere taga!“ — jne.

ja pean tähendama, et juba mõningate va- jaliste vihjete järele võistlejad esitasid lau- lus vägagi teravmeelseid küsimusi kui ka ta- bavaid ning huumoriküllaseid vastuseid. Muidugi olgu viis äärmiselt lihtne ja iseloo- muline.

Lõppeks pean tähendama, et ärgu võetagu neid ridu erilise propagandana improvisat- sioonile. Nagu juba märgitud, saab meie lau- lukultuuri kõrge taseme juures improviats- sioonil olla vaid äärmiselt väike osa. Im- provisatsiooni täieline väljalülitamine oleks aga kaotus puhtal kujul, — ja miks peaksime kaotama täiesti vaimuspordi selle ala, näigugi ta algelisena. Meie rahvaloomingus võib sel teel tekkida küllaltki heledaid säh- vatusi, mis arenedes tungivad rahvusliku loo- mingu säravasse spektrumisse.

Vahel võib juhtuda, et ühe laulja hääll on tenor, kuna ta vaimulaad (mentaal- sus) on baritonaalne. Selline laulja esildab omaette probleemi.“ (Ruckman)

Oper ja kontserdid

Tallinn

Ooperi alal pidulikumaks sündmuseks mõõdunud kuu jooksul kujunes Olga Mik-Krulli 25-aastase lavategevuse juubeli tähistamine Čaikovski „Padaemanda“ ettekandmisega.

O. Mikk-Krull esines Liisa osas ning jättis erruläänud ooperijõuna kõigiti hääd muljed. Teda jälgides pidime tunnistama, et ta lavalt juba lahkunudagi meid veel võib õnnestada nauditava ülesastumisega. Nii teda võetigi hulgaliselt kogunenud publiku poolt vastu suure soojusega ning südamlike auvaidustega.

Samas ooperis Hermani osaga esines küllalisen veel Dimitri Smirnov. Lavaliselt ta sooritas ülesande vilunud artistina, kuid vokaalne külg tekitas siiski tunduvaid raskusi. „Eugen Oneginis“ tema poolt esitatud Lenksi osa andis rohkemal määral võimalusi end laululiselt viia maksvusele.

Päris uue võõrustajana astus „Tosca“ Cavradossi osaga üles rumeenia ooperisolist P. Raitschhoff. Kuna eelteated olid paljutõotavad, siis ta oma keskmiste võimete juures jättis puudu lubatud ja loodetud pakumistest mõninga jao. Kõrvuti meie oma artistid esinesid märksa tugevamini. „Müüdnud mõrsjas“ Jenikina tal õnnestus paremini, kuid siiski ei lunastatud välja eelreklaamis antud lubadusi.

Viimane aeg oli haruldaselt rikas orkestrikontsertide poolest. Umbes ühe kuu jooksul anti neid tervenisti viis. Vahel aga peagu poole hooaja kestel ei tule ainustki. Kas siin korraldus käib päris õiget rada, jätab pisut kahelda.

Riigi Ringhäälingu 11. aastapäeva puhul anti kontsert eesti helitöödest, kusjuures suurema osa kavast läitis sümfooniaorkester R. Kulli juhatusel. Samuti sooritas orkester ka saated solisti esinemise puhul ja võttis osa ülesastumisest laiendatud ansambliga. Eeskava oli koostatud küllalt sisukalt, mitmekesiselt ning erilise koormavusega jälgitavuse mõttes. Orkestri ettekanded viidi läbi ladusasti, kuid mitte ka palju rohkem. Elustavaks vahelduseks olid soololaulud Ida Loot. Koos kooriga ja oreliga (K. Shypris) anti R. Tobiase „Eks teie tea“ ning lisandatud laulusolistiga (H. Maldre —tenor) A. Kapi „Päikesele“. Koor muidu täitis oma osa hästi, kuid tasakaal häälerühmade suuruses polnud loomulik.

Kolmas sümfooniakontsert teisel jõulupühal korraldati peagu publikuta. Päänumbriks oli valitud Mendelssohn'i sümfoonia nr. 4. Ettekanne viidi muidu läbi meeleolu-

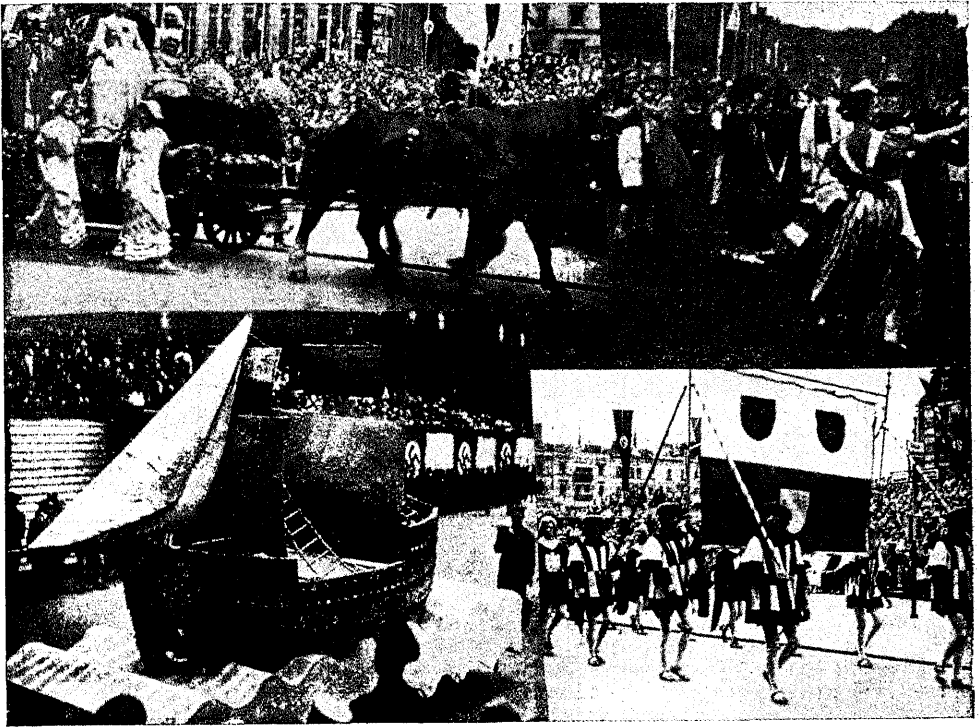
liselt ja hoogsasti, ainult paiguti segunes täitmisel rütmilise kõikumuse hetki; kõige paremini õnnestus teose teine jagu. Võrdlemisi edukalt esitati orkestri poolt R. Kulli juhatusel veel Beethoven'i avamäng „Coriolan“ ja A. Kapi süit eesti runoviisidest. Solistina orkestri saatel kandis K. Brückner ette Chr. Sinding'i A-duur viiulikontserdi, mille täimisel pinevus ei tõusnud just erilisel kõrgele.

Enam silmapaistva koha võttis neljas sümfooniakontsert R. Kulli juhatusel. See õhtu oma terves ulatuses mõjus ergutavalt. Niminumbrina tuli ettekandele Berlioz'i „Fantastiline sümfoonia“, mis oma terviklikult kujundatud vormiga ning elustatud muusikalise sisuga õnnestunud ettekandes jättis õige hääd mulje. Samuti P. Dukas' „Sortis õpilane“ ehitusliku värskuse ja värvika orkestratsiooni poolest avaldas mõjuvust. Elevusrikkaks kujunes ka Saint-Saens'i F-duur klaverikontserdi ettekanne, kus solist M. Tagliafero täitis oma ülesande väga kindla koosmänguga, hiilgava tehnikaga ja sisuka tõlgitusega. Orkester saatja ülesannetes oli kiidetav.

Viendat sümfooniakontserti juhatas R. Schulz-Dornburg Berliinist. Seda puhku ta oli valinud pisut vaieldava eeskava. Nii A. Bruckner'i sümfoonia nr. 1. ei pakkunud kuigi palju isikupärast sisu ega ka vormiselgust. Programmi stiilsuse mõttes tuleb küsimusemärke alla panna O. Nicolai avamäng oop. „Windsori lõbusad naised“. Kõige enam tähelepanu sidus õhtu jooksul M. Reger'i teos „Variatsioonid ja fuuga Mozart'i teemale“. Wagner'i mõjuv elumäng oop. „Nürnbergi laulumeistrid“ ei õnnestunud seekord ettekandes päris täieliselt. Kava päänumbrid esitati võrdlemisi üksikasjaliselt ja meeleolusid tabavalt.

Õige meeldiva õhtu pakkus konservatooriumi õpilastest moodustuv sümfooniaorkester O. Rootsi juhatusel. Sõna kõige otsemas mõttes oli ettevalmistav töö tehtud piinliku hoolega ja hääd maitsega. Teoste täitmisel avaldati kiidetavat rütmikindlust ning tõlgituslikku painduvust. Ka eeskava oli valitud kohasusega. Mängiti Händel'i, Beethoven'i, A. Kapi, Svendseni ja Sibelius'e töid. Õhtu õppetegevuse seisukohalt võib nimetada eeskujuliseks.

Talliina Eesti Kamermuusika Selts andis oma 11. avaliku kontserdi. Ka siin tehakse hääd arendavat tööd. Keelpillide orkester A. Udriku juhatusel kandis avanumbrina ette Telemann'i süidi kahe oboega

Pilte Hamburgi pidustuste rongikäigult.

solistide kohal. Lõpupalana esitati N. Gade süit op. 58. Mõlemad numbrid viidi läbi hästi ettevalmistatult; eriti ümmaralt mõjus nendest viimane. Ansamblikeosena pakuti Mozart'i B-duur keelpillide kvartett koosseisus: R. Romulus — 1. viiul, E. Palk — 2. viiul, K. Krause — vioola, K. Riiskamp — čello. Ettekandega võis jääda rahule. Teose läbiviimine arenes järjest kindlamini ja ilmekamalt selle lõpupoole jõudmisega. Kontserdil kaastegevana esinesid oboistid K. Noorma ja H. Sepp, lauljana N. Suursõõt ning pianistina E. Klement.

Külalisena andis kammermuusika kontserdi Dresdeni keelpillide kvartett koosseisus: G. Fritzsche — 1. viiul, G. Weigmann — 2. viiul, H. Probst — vioola, V. Kohlschütter — čello. Vahepeäl on kvarteti liikmeskond tublisti muutunud; endistest jõududest tegutseb ainult 1. viiuli mängija. Siiski nende uuenduste juures võisime kuulda väga hääd koosminekut. Ansambel on teinud tõhusat viimistlustööd. Siduvat mõju avaldati Reger'i Es-duur kvartetiga ja veelgi

enam Čaikovski D-duur kvartetiga. Dittersdorfi Es-duur kvartett jäi sisult kahvatuks.

Esmakordselt külaskäigu tegi Poola Haridusseltsi abiturientidekoor Lätist. Koosseisu moodustasid noored jõud K. Izart'i juhatusel. Poolsajast lauljast ülekaaluka enamuse moodustasid naised. Ettekanded kõlasis võrdlemisi puhtasti. Tõlgitsuses püüti minna meeleolude andmise sihis — ja seda ka mõninga määrani tulemustega. Oli nüansse, kusjuures neid aga vahel rakendati vähema viljakusega. Üldiselt koor tutvustas enast huviga töötava üksusena. Sümpaatselt esines soolopartiiga koori saatel E. Wesser. Kava koosnes enam-vähem kergemini lauldavatest poola helinditest, millelede lisanes üks eesti ja teine läti kooripala.

Pääle esinemise solistina orkestrikontserdil andis M. Tagliafero ka iseseisva klaveriõhtu. Võrreldes küllastamisega möödunud aastal, tal oli nüüd täiesti uus programm. Väga hääd käsitluse osaliseks sai avanumbri kohal Mozart'i A-duur sonaati. Läbikaalutud tõlgitsuses ja tehnilise küpsusega

esitati Chopin'i h-moll sonaat. Erilise koha aga võtsid väljenduses kava teise osa kestel pakutud palad prantsuse autoritelt. Siin kontsertant pani mängu oma esinemise suurimad peensused. Bach'i avamärgi kontserdi esimeses osas oli üldiselt müüdi väga häa, ainult paremas käes läks partiist vahel pisut kaduma ja pedaali tundus kohati õige küllaldaselt.

Viieaastase ajavahemiku järele kontserteeris Tallinnas jälle pianist A. Uninski. Ta on nüüd võtnud küpsust veelgi juure ja täienenud nii sisulise kui tehnilise väljenduse poolest. Kava sisepuhku oli valitud peagu uus. Bach'i C-duur tokaat, Schumann'i fismoll novelett ja Brahms'i variatsioonid Paganini teemale moodustasid pikema kestusega teoste kolmiku. Need täidetigi esituselt mõjuvusega; eriti viimane number laskis hiilata tehniliselt. Muus osas pakuti Scarlatti'lt Liszt'ilt, Chopin'ilt ja Debussy'lt lühemaid palasid, millised sooritati eduga. Müüdi siiska tõlgitsuse juures mõnel hetkel nagu hakkas prevaleerima tehnika.

Jaauariku jooksul on D. Smirnov teinud ootamatult suure arvu esinemisi, peamiselt operilavale. Sissejuhatavalt andis ta aga iseseisva kontserdi. Kuna vokaalne külg enam ei kanna endise vastutavusega, siis nüüd kasutati sagedasi falsetti ja demonstreeriti efektiivsena toonide pikalt väljapidamist. Aga siiski ta oli sel korral vokaalselt parem kui eelmisel puhul aastate eest. Klaveril saatis osavasti P. P. Lüdig.

Iseseisva kontserdi andsid noored lauljad A. Amjärv ning G. Stahlberg. Nendest A. Amjärv on esinemiste kaudu juba rohkem tuttav. Ta omab värvika metsosoprani ja on juba kooliski jõudnud küllalt areneda. Hää polnud ju täiesti korras. Kõige enam ta äratas tähelepanu tõlgitsusliku küljega. Öhtukaaslane G. Stahlberg omab ilusa bassihääle, mis madalamas ja keskmises asendis kõlab juba kumeralt. Kõrgemad toonid nõuavad veel kujundamist. Ka muusikaline maitse pakub laulukarjääriks eeldusi. Kontserdil kindlateks saatjateks olid Br. Luck ja R. Kurusk.

Indiaani lauludega esines Oskomon. See ülesastumine polnud mitte niivõrd suur vokaalkunst kui tõlgitsuslik pakumaine laulu alalt koos miimilise väljendusega. Üldsummas saime omalaadset kõrgevärtuslikku kunsti Osa lauludest esitati tam-tami saatel, muist klaveri akompaniendiga, mida sooritas J. Herscher-Clement — palade väljatöötaja — häa sobivusega.

Eduka kontserdi oma ilmelaadis andis Grivski-nimeline meeskvarlett, kes müüdi siin esines üsna hiljuti.

Õpilaskontsertidest tuleks nimetada A. Arderi kasvandike esinemist, millel ilmutati

hääd vokaalset kooli ja tõlgitsuse sisulist juhtimist. Kava oli koostatud A. Kapi ning tema õpilaste lauludest, moodustades kauni valimiku meie omaloomingust.

E. Visanpuru.

Tartu.

Möödunud aasta lõpupoolel toimunud kontsertidest tuleks esmajoones mainida Joseph Szigeti esinemist. Szigeti mäng on tulvil suurt ja intelligentset loovat jõudu, mis väljendub peenes temperamendis ja erakordselt häas muusikalises maitses. Tema individuaalne mänguala on jõuline, seejuures väga delikaatne, mis laseb end rakedada väga mitmeilmeliste teoste esitamisel. Unustamatu elamus jäi tema Bach'i „Chaconne'i“ ettekandest. Samuti ka „Kreutzeri-sonaadist. Kava teises osas esitatud vähe-matest paladest eriti meeldiv oli Debussy „Minstrelsi“ ettekanne. Szigeti nimi oli täitnud saali viimse kohani. Publik elas kontserdile kaasa vaimustusega, mida kontsertant täiel määral pälvis.

Tartu Helikunsti Seltsi korraldusel toimus ülikooli aulas XVIII. kammermuusika-õhtu. Vahepeäl oli selts sunnitud koosseisust ole-nevail põhjusil katkestama kammermuusika-õhtute korraldamise. Sellest küsimusest on aga nüüd üle saadud ning kvartett, koosseis E. Turgan (I viiul), R. Avasalu (II viiul), prof. A. Paris (vioola) ja T. Kuusna (čello), pakkus päris rahuldava kammerkontserdi. Kavas esitati Haydn'i d-moll ja Mozarti C-duur kvartetid. Mõlemad palad olid hoolsalt ette valmistatud ning esimese ülesastumise kohta koosmäng küllaltki häa. Dünamiiline külg ansambli võinuks pisut painduvam olla, kuid küllap see ajajooksul laseb end sääda. Koos V. Tillinguga klaveril esitati Schumann'i Es-duur klaverikvintett. Klaveripartii sooritati suure tehnilise selgusega ja rütmilise täpsusega ning ka kvartett siin avaldas suuremat kindlust, mistõttu see südamlis ja hoogne teos kujunes paremaks numbriks.

Tartu kohapäalses muusikaelus mainimisväärses sündmuses oli Kõrgema Muusikakooli 10. aastapäeva kontsertaktus, kus esinesid orkester, kooli vilistlaste E. Oja ja E. Tubina juhatusel, kammeransamblid ja solistid. Kavas esitati solistide A. Karindi, E. Tubina, J. Bleive ja E. Oja helitöid, millede ettekande sooritasid ka peamiselt kooli vilistlased — O. Roots, L. Milk, V. Tilling j. t.

Vabakunstnik August Nieländer pühitses oma 50. a. sünnipäeva kontserdiga „Vane-muises“, kus esinesid suurendatud puhkpil-lide orkester juubilari juhtimisel ning so-

Pilte Hamburgi pidustuste rongikäigult.

listid R. Jõks, L. Milk, G. Milk-Barrot ja dr. K. Brückner. Orkestri poolt esitati Tamme avamäng „Kalev ja Linda“, katked Čaikovski „Luikede järvest“, Lacomé'i hispaania süit „La feria“ j. m. Solistidest eriti meeldiva mulje jättis R. Jõks.

19. novembril esines Tartu Meeslaulu Seltsi meeskoor 14. aastapäeva puhul kontserdiga „Vanemuise“ kontsertsaalis. Juhatas E. Tubin. Nim. koori on tunnustatud kui tähelepanuväärset üksust eesti laulukooride arvukas nimestikus. Kahtlemata on selles palju tõtt, kuid tõsi on ka see, et kõneall olev koor võiks veelgi paremat pakkuda, kui peetakse silmas mõningaid väga olulisi nõudeid. On korduvalt rõhutatud, et tehtaks seleksiooni, samuti on juhitud ka tähelepanu liigsele forte tarvitamisele. Nüüd, kus „Vanemuise“ saal on kõlaliselt jõuline ja liiga pääletungiv, paistsid nim. puudused eriti välja. On küsimus, kas Tartu Meeslaulu Seltsi koor saab endale ülesandeks välja kujuneda kõigiti distsiplineeritud üksuseks, milleks kaht-

lemata on eeldusi, või tahab seltskondlikuks kooriks jääda, milliste seisukohtade tõttu nii mitmedki eesti paremad koorid pole suutnud tõusta nõutavale tasemele. Siinkohal lubatagu ütelda, et kõneall olev kontsert polnud suhteliselt sugugi nõrk, ehkki sellelt koorilt oleme kuulnud paremat. Kava oli koostatud maitsekalt, millest esimene osa oli pühendatud meie vanema generatsiooni nimekamale heliloojale prof. Artur Kapile ja tema õpilastele. Kapi loominguga pääväärtus seisab meie sümf. muusika arendamises, kuid leidub ka väga kõrgeväärtuslikke koorilaule. Solistina esines üle kauema aja Tartus viiulikonstnik Hugo Schütts.

Uspenski koguduse segakoor andis iseseisva kontserdi Jaani kirikus, A. Korovnikovi juhatusel. Kõneall olev koor on Tartu parim kirikukoor, tänu andekale ja asjatundlikule juhile. Koori koosseis on kvaliteetne. Rühmade tasakaal aga pole jõult ühtlane. Nauditav oli dünaamiline külg, mis eriti püüas, samuti ka fileerimistel mõjus meeolelu loovalt.

Käesoleva aasta alul külastas Tartut kuulis prantsuse pianist Magda Tagliafero, andes Tartus 2 kontserti. Tagliafero on mitmekülgsest arenenud täiuslik kunstnik, kelle kohta on võimatu midagi muud ütelda, kui ikka ja alati kõige paremat. Tagliafero tehnik on niivõrd täiuslik, et seda nagu enam polegi, on vaid mingi jõuline looming, mis peenemaitseiselt ja omapäraselt viimistletult leiab kompositsioonides haarava uuestisünni. Kui suur ja kõigiti arenenud kunstnik, nagu seda on Tagliafero, esitab sulle ükskõik millist komponisti, olgu see siis Mozart, Bach, Chopin, Debussy, Ravel v. t., siis ununevad igasugu traditsiooni nõuded ja isegi komponisti poolt näidatud ettekande märgid. Eriti nauditav kontserdi ettekandes on moodne muusika:

Jaanuaris esines veel pianist Aleksander Uninski. Uninski on suurte tehniliste võimetega pianist, kelle interpretatsioonid enam esile kergivad tehnilised palad. Kontsertant, omab eriti hästi väljaarenenud passaaži-tehnikat samuti ka kõlalist kandvust ja ühtlust akordides. Tema üldiselt jõuline ja kindel mängulaad on eriti sobiv ab-

soluutse muusika ettekandmiseks. Nii pääsesid kava esimeses osas esit. Bachi ja Scarlatti klassilised teosed märksa enam mõjule kui lõpupoole antud Debussy impressionistlikud palad. Kava lõppes Chopin'iga, millest tuleks alla kriipsutada tehnilisi etüüde.

Pianistidest tuleks veel mainida noore ungari kunstniku Karoly kontserti. Karoly on alles noor kujunemiseas kunstnik, kuid tema ettekandes oli küllaldaselt kindlust ja ka hingelist soojust.

Dresdeni keelpillide kvarteti varemast koosseisust on järele jäänud ainult 1. viiul (G. Fritzsche), kuna teised liikmed (G. Weigmann — 2. viiul, H. Probst — vioola ja Kohlschütter — čello on uued. Vaatamata aga koosseisu noorusele ansambel ilmutas hääd koosmängu distsipliini. Eriti välja töötatud oli dünaamiline külg. Kava valikut ei või just õnnestunuks lugeda. Pakuti Dittersdorf'i Es-duur, Max Reger'i Es-duur ja Čaikovsky D-duur kvartetid. Viimane kujunes oma meeleolulise „Andante cantabilega“ õhtu parimaks numbriks.

Ed. Oja.

XI. üldlaulupeo teateid

Lauljate Liidu büroo telefonide asjus

teatame, et nüüdsest pääle büroo telefoniks on nr. 412-57, kuna endine telefon, 431-82 jääb asjaajaja telefoniks. Esimese telefoniga palume võtta ka kaugekõnesid nii laulupeo, nootide tellimise kui eelproovide asjus.

Ilmusid „Tuljak“ ning „Kalev ja Linda“.

Segakooride kavas olevad lisalaulud „Tuljak“ ning „Kalev ja Linda“ ilmusid neil päevil trükist erivaljaandena ning maksavad esimene 10 senti, teine 5 senti eksemplar. Saadaval Lauljate Liidus.

Kooride lippude asjus

pöördusime ringkirjaliselt kõigi kooride poole, soovitades astuda samme, et koorid, kel seni puudusid lippud, need omale eelolevaks üldlaulupeoks muretseksid. Ühtlasi pöördusime palvega Majandusministeeriumi poole, et lubataks lippude tarvis välismaalt vastavat siidist lipuriiet tollita sisse tuua.

Kuidas Majandusministeerium küsimuse otsustab, ei ole veel teada. Vajalik oli 1. veebruariks üles anda kindel kvantum, kui palju vastavat riidet tahetakse sisse tuua, milleks kõigil kooridel seks tähtajaks oma soovid tulla esitada Lauljate Liidule.

Välismaa riidest lippude valmistamine läheb maksma Kr. 200.— kuni Kr. 600.—, olenedes riide väärtusest ja valmistamistingimustest. Mida enam lipp on välja tikitud, seda rohkem ta maksab.

Nagu selgunud, on võimalik ka kodumaa riidest lippusid valmistada, kuigi ehk need ei ole sedavõrd vastupidavad kui välismaal spetsiaalselt lippude tarvis valmistatavast riidest.

Kodumaa riidest on lippe valmistatud vilhasest ja atlasest. Neist valmistatud lipud lähevad maksma umbes 80.— kuni 150.— krooni.

Kuna lippude suhtes igal organisatsioonil on erinevaid soovide, siis on võimata kõigile ühtlaselt juhtnõore anda, ning Lauljate Liidult saadetakse vastused igale järelepärimisele üksikult.

Sõit eelproovidele raudteel 50-prots. hinnaalandusega.

Vabariigi Valitsus oma koosolekul 12. jaanuaril s. a. on otsustanud lubada 50 prots. hinnaalandust koорidele raudteel sõiduks üldlaulupeo eelproovidele ja tagasi.

Korralduse kohaselt peab Lauljate Liit teatama raudteevalitsusele sõitjate arvu ja lähtejaamad juba nädal aega enne sõitu. Seega tuleb koорidel, kes soovivad saada hinnaalandust, sellest teatada Lauljate Liidule vähemalt 10 päeva ette. Teatada tuleb: milline koор, kui palju sõitjaid, kust ja amast kuhu jaama. Nende andmete järgi saadetakse koорidele välja vastav tunnistus, mis tuleb esitada selle jaama piletikassasse, kust sõitu alatakse, ning selle vastu saadakse piletid 50-prots. hinnaalandusega.

Kui hinnaalanduse nõudmine saadetakse liiga hilja, siis ei saa Lauljate Liit enam vastutada toimingute õigeaegsuse eest ning koорid võivad hinnalandusest ilma jääda.

Isamaaliste massilaulude võistlusel premeeriti 10 laulu.

Lauljate Liit korraldas Riikliku Propaganda Talituse toetusel ja kaasabil uue isamaaliste massilaulude võistluse heliloojate vahel, mille sihiks oli saada sobivaid laule suuremate kogunemiste (näit. üldlaulupeod, aktused jne.) puhul massiga laulmiseks.

Võistluse žürii otsustas jagada auhinna summa Kr. 500.— kümne järgmise laulu vahel: 1. „Lauljate lipulaul“ — E. Vörk, 2. „Meie laul“ — E. Vörk, 3. „Hommikulaul“ — E. Aav, 4. „Laul kodumaast“ — E. Aav, 5. „Jõudu sulle, vaba Eesti“ — E. Liinev, 6. „Kodumaa laul“, 7. „Mu rannikmaa“, 8. „Sinu laas olen, Eesti“, 9. „Eestile“ ja 10. „Kodumaa laul“ — kõik M. Saarelt.

Kas mainitud laulude hulgast leidub sellist, mis tarvitusele võetakse üldlaulupeol massilauluna, see küsimus jääb üldlaulupeo muusikalise toimkonna otsustada, milline lähemal ajal kokku tuleb.

Kuulutati välja XI üldlaulupeo plakati võistlus.

Lauljate Liidu poolt on välja kuulutatud XI üldlaulupeo propagandaplakati võistlus tähtajaga 1. märts s. a. Välja on pandud kolm auhinda: I — Kr. 150.—, II — Kr. 100.— ja III — Kr. 50.—. Plakat tuleb trükkimisele litograafiliselt ja tarvitada on lubatud kuni 4 erivärvi.

Plakati tekst „XI üldlaulupidu Tallinnas,

23.—25. juunil 1938.“ tuleb paigutada nõnda, et seda oleks võimalik asendada teisega, võõrkeelsega, ilma joonistust rikkumata.

Valiti XI üldlaulupeo märk.

Lauljate Liit korraldas XI üldlaulupeo mälestusmärgi saamiseks võistluse, millest võttis osa 52 kavandit. Välja valiti kunstnik P. Luhteina kavand, mis kujutab sõõri, mille tagapõhjaks on Eestimaa kontuur ja esiplaanil muusikasümbol — lüüra. Olgu märgitud, et P. Luhteina poolt oli valmistatud ka eelmise üldlaulupeo tegelasmärk.

Ilmus „Noodilugemise õpik koorilauljatele“.

Neil päevil ilmus L. Võrgu koostatud „Noodilugemise õpik koorilauljatele“ I. Esialgelt kavatses mõneleheküljelisest brošüürikesest on paisunud 60-leheküljeline ja ligemale 100 harjutust sisaldav raamat, mis asjatundjate ning arvustajate arvamuse järgi on kõigiti õnnestunud ja lisandab meie muusikateoreetilisele kirjandusele juure mõjusa annuse.

Raamatu väljaandekulud on võrdlemisi suured, siiski aga otsustas Lauljate Liidu juhatuse teose müügile lasta võimalikult madala hinnaga, et teda kõigile lauljatele kättesaadavaks teha. Hinnaks on Lauljate Liidu liikmeile 15 senti, teistele 50 senti.

On soovitatav, et raamatute tellimisega rutataks, sest neid ei ole mitte palju trükitud. Nagu aga ilmneb, tuntakse teose vastu elavat huvi ka muusikaõpetajate ringkonnas ning arvatavasti paljudes koolides võetakse see õpperaamatuna tarvitusele.

Rahvariite asjus

teatame, et on moodustatud Kodumajanduskoja juure Rahvarõiva Komitee, mille aadress: Tallinn, Pikk tän. 36. Komitee omab vastavate instruktoreid kaadri, kes lähevad maale kursusi korraldama. Kursustel osavõtt on tasuta ja need kestavad 2 nädalat. Seejuures tuleb aga kursantidel kanda instruktori sõidukulud ja ülalpidamiskulud. Organisatsioon, kes soovivad kursuste korraldamist oma juures, palutakse sellest teatada Kodumajanduskotta.

Teine võimalus rahvariide kohta informatsiooni ja juhatus saada avaneb Tartusse Eesti Rahva Muuseumile pöördumisel. Kui soovitakse saada oma kodunurga rahvariide kirjeldust, lõikeid ja mustreid, siis tuleb selleks Eesti Rahva Muuseumi poole pöörduda, aadr.: Tartu, Raadi mõis, kust Kr. 1.— tasumisel välja saadetakse kõik vajaline materjal.

Mitmesugust

Tartu-Maarja kirikukoor 100-aastane.

Omapäraselt haruldast juubelit pühitses neil päevil Tartu-Maarja koguduse laulukoor. 100 aastat on meide kooridele haruldane aeg, milleni ainult üksikud küünivad.

Koori rajamise täpset aega on raske kindlaks teha, kuid päris usutavalt võib tema algust arvata 1835. ja 1837. aastate vahele.

Koorile erilise tähtsuse annab veel see, et ta ainuke segakoorina on säilinud juba esimesest üldlaulupeost, kus ta juba esines, kuigi ainult jumalateenistuse osas.

Koori edust ning saavutatud tagajärgedest annavad tunnistust kaks diplomit, mis praegu hoitakse alal Tartu-Maarja kiriku muuseumis ja millistega on auhinnatud koori esinemisi 1. ja 5. üldlaulupeol.

Erilise tähelepanu osaliseks sai koor 5-dal üldlaulupeol, kus ta köster J. Kurriku juhatusel esines eesti rahvusvärvides koori lipu all, kuna koori naispere kandis ühtlast sinivalget riietust.

Samas kirikumuseumis hoitakse veel alal taktikeppide kogu, kuhu kuuluvad A. H. Willigerode, D. O. Wirkhaus'i ja J. Kurriku omad.

Samuti tuleb veel eriliselt alla kriipsutada asjaolu, et Tartu-Maarja koguduse kirikukoor koos Väägvere pasunakooriga olid esimese eestikeelse kontserdi korraldajaiks, mis toimus 1865. aastal lõikuspühäl, ning mille sihiks oli — nagu tolleaegne koorijuht praost A. H. Willigerode ise tähendas — „tõendada, et ka eesti rahvas suudab kunsti pakkuda“.

Alates 1929. aastast kuni käesolevani on koorijuhiks Adalbert Wirkhaus, kelle innukast tegevusest räägivad viimased aastad.

Torma mängukoor 90-aastane.

Torma mängukoori asutajaks, nagu säilinud materjalest nähtub, on köster-kooliõpetaja Adam Jakobson (Carl Robert Jakobson'i isa). Koori protolliraamatu järgi tuleb koori alguseks lugeda 14. veebruaril 1848. a. Seega saab koor 14-dal veebruaril 1938. a. — 90-aastaseks, missugust tähtpäeva pühitsetakse piduliku kontsert-aktusega Torma seltsimajas pühapäeval, 13. veebruaril.

Koori ajaloo ja tegevuse kohta annab üksikasjalisema ülevaate säilinud protokolliraamat 12. 2. 1848 — 26. 10. 1897. a.

Esimesed pillid muretseti varsti päale koori asutamist. Need olid aga tarvi-

tatud ja mitmelt poolt pärit. Pille oli esialgu kokku 7 ja nimelt — 3 B-klarnetit, 2 metsasarve, 1 fagott ja 1 flööt. 1854. aastal muretsetakse uusi pille juure ja järgmisel, 1855. aastal on kooril juba 39 puhkpilli, 2 trummi ja 1 triangel, kokku 42 muusikariista.

Pillide ostmise kohta on säilinud kirjalik dokument koori asutaja Adam Jakobson'i allkirjaga 11. juulist 1855. a., mille järgi allkirja andja laenab mölder Jüri Pohlaksilt kakssada rubla hõbedat: „et minna omma häddalist maksmist mängoriistade eest saksamaale toimetada voin.“ Järgnevad laenuitingimused ja maksutähtpäevad. Dokument lõpeb sõnadega: „Sedda tahhan minna tännoaga omma mängokori protokollil tähhentada ja selle eest hoolt kanda, et Torma mängokoril minno pärrast ühtegi kahjo egga asjanda kullo ei pea sama.“

Ninna kõrtsis
sel 12 Julil 1855“

A. Jakobson
Torma köster.

See dokument hoitakse alal Muusikamuseumis, Tallinnas.

17. jaanuaril 1879. aastal põles tulekahju puhul maani maha Torma kihelkonna-koolimaja ja selles hävis ka suurem osa koori pille, järele jäi ainult 14 neist. 1880. aastal aga ostetakse jälle 8 uut pilli juure, ja see toimub ka edaspidigi. Viimased pillide ostud on tehtud 1937/38. aastatel, mil 4 uut pilli juure muretsetakse.

Koori esimeste esinemiste kohta puuduvad täpsed andmed. Protokollis detsembrikuust 1853. a. leidub: „Et kor mängoriistade polest veel vägga nõrk on olnud, ei olle suremad avalikkud mängimised sündida voinud; agga lodame...“ jne. Protokollist 19. II. 1854. a. leiame aga juba: „olli meie mängokor Feidentalil Schulzi proua sündimisse pävas, hommiko varra mängimas; ka lauljad olid kasa voetud...“ jne. Esimene avalik ettekanne aga toimus Torma kirikus 27. märtsil 1855. a. Sellele järgnevad kontserdid lähemas ja kaugemas ümbruses. Märkimisväärne on aga hästi õnnestunud kontsertreis Soome 1871. aastal.

Mängukoori kõrval tegutses ka laulukoor, kuid üksikasjalised andmed puuduvad.

Torma mängukoori juhid, algusest kuni käesoleva ajani, olid:

1. köster Adam Jacobson 1848—1857.
2. köster Carl Robert Jacobson 1860—1861.
3. köster F. Masing (täpsed andmed puuduvad).
4. Vadatu kooliõpt. Josep Neumann 1876—1878.
5. kihelk.-kooliõpt. A. Reilian 1879—1885.
6. August Neumann (aeg teadmata).
7. Otto Neumann (aeg teadmata).
8. köster Gustav Kommussar 1897—?
9. Hugo Sihver (aeg teadmata).
10. August Tomberg (aeg teadmata).
11. Hugo Kirdelaht 1937. a. alates.

Mängukoor ühes laulukooriga tegutseb E. Vabariigi algpäevist päle „Torma Lauulu-Mänguselts „Heale“ nime all. Esimeheks on August Tomberg, ühtlasi eelviimane koorijuht, mängukoori vanim ja kauaaegseim mängija. Käesoleval ajal on mängukooris 19 ja laulukooris 24 liiget.

Toila muusikapidustused.

Pühapäeval, 12. detsembril pühitseti Toilas laulukoori 75. a. ja puhkpillikoori 70. a. tegevuse tähtpäeva ühiste suurealustikumate pidustustega seltsimajas. Pidustused avas Toila muusikaseltsi kauaaegne esimees P. Leufeldt, kuna pikema ning üksikasjalisema ülevaatega juubilaride tegevusest esines seltsi sekretär A. Meremaa, maalides kuulajaskonnale silmi ette huvipakkuvaid olukordi kooride minevikust.

Tervituste osas esinesid soojade õnnitlustega juubelikoorede aadressil mitmed ümbruskonna tuntud tegelased. Huvitavamaks osaks õhtust kujunes kohapäälseist vanimaist laulumeestest moodustatud laulukoori esinemine, kes kandis ette vanu rahvalaule, mis kuulajaskonnalt võeti vastu suure aplausiga. Samuti edukad olid juubilarikooride ettekanded.

Tammistu Rahvaraamatukogu Seltsi puhkpillikoor 50-aastane.

12. detsembril pühitses Tammistu Rahvaraamatukogu Seltsi puhkpillikoor oma 50-aastase tegevuse juubelit piduliku kontsertaktusega. Tammistu pillikoor asutati 11. okt. 1887. a. Tammistu kooli juures D. O. Wirkhaus'i ja Tammistu koolmeistri. P. Koppeli eestvõttel. Mängijate ja toetajate poolt kokkupandud rahaga D. O. Wirkhaus'i kaudu tellitud pillid jõudsid kohale detsembrikuus samal aastal, ning jõulupühade ajal „võidi juba pillide vägevast häält koraali lauluga rahvale palvetunnis kuulutada“.

20 aastat töötas koor Tammistu kooli juures. Tammistu Rahvaraamatukogu Seltsi asutamisega 1907. a. liitus koor seltsiga.

Praegu on kooris 12 mängijat ja 5 õpilast. 50 aasta jooksul on koori juhitanud P. Koppel, H. Ollino, P. Ilves, Kr. Soonvald ja praegune juht J. Roonurm.

Helilooja A. Wirkhaus'i 25. aasta tegevusjuubel.

14. jaanuaril täitis meie tuntud heliloojal ja muusikaõpetajal Adalbert Wirkhaus'il veerandsada aastat tegevust muusikapedagoogilisel alal.

A. Wirkhaus sündis 17. mail 1880. a. Tartumaal meie vanemapõlve muusikategelase ja „pasunakooride isa“ D. O. Wirkhaus'i pojana.

Saades üldhariduse Tartus, siirdus muusikalisele tööpõllule. Lõpetas Leipzigi konservatooriumi 1908. aastal ja asus kohe oma kodumaal agaralt tööle.

Tegutses „Estonia“ laulukoori juhataja ning ooperi- ja operetidirigendi kohal 1912. aastani. Asudes Valka, algas ka A. Wirkhaus'i pedagoogiline tegevus. 1919. a. jaanuaris pani ta Tartus koos A. Niëländer'iga käima I. eesti muusikakooli. On 1920. aastast alates toiminud H. Treffneri gümnaasiumi ning hiljem ka tööstuskooli muusikaõpetajana, pannes aluse nimetatud koolide puhkpilliorkestritele.

Viljakas on A. Wirkhaus'i tegevus ka heliloomingu alal. Töödest võiks nimetada ballaadi „Vaimude org“, parafrasi „Hinge hellal igatsusel“, operetti „Veskineiu“, marsse

Helikunstnik O. Eomois 40-aastane.

15. jaanuaril sai 40-aastaseks helikunstnik ja õpetaja O. Eomois. Ta on sündinud 1898. a. Koikülas, Valgamaal. Alghariduse saanud Rõuges. Siirdus Peterburki end. keiserliku konservatooriumi professor Brekkeri klarineti-klassi. Olles sunnitud sõja tõttu õppimist katkestama, lõpetas ta hiljem õpingud Tallinna konservatooriumis 1926. a. helikunstniku diplomiga. Oli ühtlasi Valga garnisoniorkestri juhiks 1924. a. kuni selle likvideerimiseni ja Valga muusikakooli juhatajaks.

1929. a. alates tegutseb Tartus kommertsgümnaasiumi, kaubanduskooli ning Naisühingu kutsekooli laulu- ja muusikaõpetajana.

Komponeerinud soolo- ja koorilaule ning orkestripalasisid.

Tartu Peetri koguduse segakoor 15-aastane.

Tartu Peetri koguduse 1. pihtkonna segakoor pühitses 5. ja 6. detsembril oma 15-dat aastapäeva. Sel puhul oli leerisaalis

korraldatud laupäeva õhtul kooriliikmete omavaheline koosviibimine koos külaliste-ga. Koguduse nimel tervitas koori õp. dr. J. Taul. Kuna koos koori 15. aastapäevaga koorijuht A. Kiis võis tagasi vaadata oma kümneaastasele tegevusele kooris, anti talle üle koori poolt kink ning õp. Taul tegi teatavaks, et koguduse juhatus on otsustanud temale sel puhul üle anda ümbriku.

Tartu Kõrgem Muusikakool 10-aastane.

Tartu Kõrgem Muusikakool pidas oma 10-dat aastapäeva piduliku aktuse 10. detsembril „Vanemuise“ saalis. Kontsert-aktusele oli kogunenud umbes 300 inimest. Külaliste hulgas võis näha ülikooli rektorit prof. Köppu, Tartu linnapääd kindr. A. Tõnisson'i, meie muusikaelu sambaid prl. Miina Härmat ja A. Lätet ning hulgal arvul kohalikke seltskonnategelasi. Piduliku sündmuse kohaselt valitses lava ja saali vahel soe side ning kontsertosa ettekanded võeti vastu kauakestvate aplausidega.

Aktuse avas Kõrgema Muusikakooli kuraatoriumi esimees abilinnapäa K. Luik, kes avaldas lootust, et Kõrgema Muusikakooli ümber tulevikus koondub veel laiemaid ringkondi, mis oleks koolile virgutuseks tema töö juures.

Ülevaate Kõrgema Muusikakooli senisest tegevusest andis dir. H. Laksberg. Tervituste seeria avas linnapäa kindral A. Tõnisson, kes andis ühtlasi edasi ümbriku Tartu linnavalitsuse čekiga K. Muusikakoolile instrumentide ostu toetamiseks. Ülikooli poolt tõi tervitusi rektor prof. J. Köpp.

Helikunsti Seltsi juhatus poolt ütles sooje sõnu sama seltsi esimees dr. H. Paris, tehes ühtlasi teatavaks, et Helikunsti Selts on otsustanud anda koolile summa suure ja hää puupuhkpilli ostuks.

Tallinna Kaarli Kiriku Koor viie-aastane.

Pühapäeval, 16. jaan. s. a. pühitses Tallinna Kaarli Kiriku Koor oma viie-aastase tegevuse tähtpäeva. Sel puhul oli korraldatud

pidulik kontsert-jumalateenistus Kaarli kirikus, millisel koor kandis hää eduga ette viie-aastase tegevuse kestel koorile armsaks saanud laule Tobias'e, Kapi, M. Härma, J. Hannikainen'i ja A. Karindi loomingust. Jumalateenistusele järgnenud aktus-koosviibimisel toodi koorile tervitusi koguduse juhtidelt ja anti koorijuhi A. Karindi poolt ülevaade koori viie-aastasest tegevusest. Samuti asutati fond koorile eelolevaks laulupeoks lipu muretsemiseks.

Praegune Kaarli Kiriku Koor on asutatud organist A. Karindi poolt 1933. a. jaanuari keskel. Koori liikmete esialgne koosseis komplekteerus endise Kaarli koguduse laulukoori ja III. pihtkonna noorte koori endistest lauljatest. Süstemaatilise töö tulemusena koori organiseerimise ning väljaõppe ja häälesäade alal on Kaarli Kiriku Koor praegu paremaid kirikukoore Eestis. Lauldase populaarsuse on Kaarli Kiriku Koor omandanud oma arvukate esinemistega raadios, levitades ringhäälingus antud kontsertidel pääasjalikult eesti heliloojate vaimuliku loomingut. Koori koosseis on stabiliseerunud 40—50 lauljale, kelle hoolikalt valitud häälematerjal saab tarvilise ettevalmistuse häälesäade tundides. Koori häälesäädjatena on tegutsenud prl. E. Lipand — koori asutamisest kuni 1935. a. kevadeni — ja pr. P. Virgas 1935. a. sügisest tänaseni. Viie-aastase tegevuse jooksul on Kaarli Kiriku Koor esinenud jumalateenistustel, kirikumuusika- ja perekonnaõhtutel, avalikel ja raadiokontsertidel üldse ligemale 150 korda, kuna koori repertuaari moodustab 144 laulu 52-lt autorilt. Koor on teostanud ka ühe välisreise Soome, kus esineti eesti lauludega Soome kirikukoore liidu poolt korraldatud avalikul kontserdil Helsingi Johannese kirikus 1935. a. kevadel.

Artur Kapp ja tema looming.

Neil päevil ilmus R. Pätsilt biograafiline essee „Artur Kapp ja tema looming“ — ühenduses helilooja 60. a. sünnipäevaga. Raamat on suur 60 lehekülge ning sisaldab päle teksti ka illustratsioone ja kriiditahvleid.

Materjalide kasutamine allikat nimetamata on keeldud.

Tegev ja vastutav toimetaja

EDUARD VISNAPUU

Toimetuse kolleegium:

prof. J. AAVIK, prof. TH. LEMBA,
A. OINAS, R. PATS, prof. J. VAKS.

Väljaandja Eesti Lauljate Liit, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82.

ILMUS

L. Võrk

„Noodilugemise õpik koorilauljaile“ I

Sisaldab 100 metoodiliselt järjestatud harjutust helitabamise oskuse ja rütmitude arendamiseks. Koostatud eriti koorilauljate tarvis kooriharjutustel käsitamiseks.

Hind L.L. liikmelle 15 senti, teistele 50 senti

LAULJATE LIIDU KIRJASTUS

UUDISED KOORIDELE:

SEGAKOORIDELE:

M. Härma: „Tuljak“ – 10 senti

M. Härma: „Kalev ja Linda“ – 5 senti

Ü. Topman: „Mis oli see?“ ja „Eestimaale“ – 8 senti

MEESKOORIDELE:

„Eesti Meeslaul“ nr. 31, sisaldab: A. Kapp – „Ei!“ ja
T. Vettik – „Tulekandjate laul“ – 10 senti

Ü. Topman: „Mu südames on pühapäev“ ja „Minu igatsus“ – 8 senti

SAADAVAL LAULJATE LIIDUS

Parim noodivara segakooridele on RAHVAKOORID

seni ilmunud:

2. M. Saar: „Tihasemäng“.
- 3/4. R. Päts: „Tervitus soome hõimudele“.
5. J. Aavik: „Emake“ ja „Igavene mälestus“.
6. J. Jürgenson: „Igatsus“.
M. Saar: „Laulu aeg“.
7. J. Saarniit: „Kõrs kahiseb“.
8. M. Lüdig: „Palvetund looduses“.
- 9/10. M. Saar: „Tulesüütajale“ ja
M. Lüdig: „Põlismetsa järv“.
11. T. Vettik: „Hõiskame kooris“.
12. M. Lüdig: „Kits ja hunt“.
13. J. Aavik: „Postimees“.
14. M. Lüdig: „Õhtul“.
15. M. Saar: „Üle vee“.
16. M. Lüdig: „Naabrikülas“.
17. R. Tobias: „Meil aiaäärne“,
A. Lemba: „Isamaa laul“.
18. M. Lüdig: „Nõmm“,
J. Jürgenson: „Mitte asjata“.
19. M. Lüdig: „Mets“.
20. H. Känd: „Muredemaa“.
21. M. Saar: „Mardipeol“,
G. Ernesaks: „Merele“.
22. T. Vettik: „Pää langend sul
käe na'ale“,
M. Lüdig: „Lehed lang'sid“.
23. E. Oja: „Kangakudumise laul“.
24. E. Tubin: „Igatsus“,
A. Karindi: „Emakene“.
25. J. Aavik: „Tervitus kodule“,
E. Aav: „Nooruseaeg“.
26. T. Vettik: „Krüsanteem“ ja
„Laul sinisilmale“.
27. M. Saar: „Eesti seisab nagu
kalju“ ja „Langenute mälestu-
seks“.
28. A. Vedro: „Kutse jõuluõhtusse“.
29. J. Simm: „Laul kodumaale“,
V. Kapp: „Sa tulid“,
R. Heinmets: „Tänu“.
30. M. Lüdig: „Kui tume veel
kauaks“.
31. E. Kapp: „Peiu laul“.
32. R. Päts: „Jaan läeb jaanitulele“.
33. R. Päts: „Lõbusõit“.
34. E. Oja: „Laulik“ ja
R. Päts: „Mardipeol“.
35. A. Karindi: „Õlulaul“.
36. J. Aavik: „Kevadel“ ja
R. Päts: „Oh kanarbik, oh lil-
leke“.
37. T. Vettik: „Mis oli see?“.
38. E. Aav: „Õitse maa ja müha
meri ja
R. Heinmets: „Heinaaeg“.
39. M. Saar: „Lehekuul“.
40. C. Kreek: „Vihaga“.

Hind L. Liidu liikmeile: vähemalt 15
eks. ostes à 7 senti, üksikeks. 30 senti
(vähemalt 6 kuu jooksul koorile 15
eks. tellides ka üksikeks. 7 senti), –
teistele à 30 senti eks. arvule vaatamata.

Eesti Lauljate Liidu kirjastus, Tallinn Lai 7

PAUL INDRA
(end. Pressnikoff)

Kontsert, saade, tun-
nid, klaver ja orel.
Tallinnas ja väljaspool.

Tallinn, Rulkoviuse 26-10
Telefon 426-20.

AUGUST PERMANN

O-ü. „Esto-Muusika“ ja Tallinna
Konservatooriumi klaverimeister
ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8–15, telef. 453-26.

ÜHISELU TRÜKIKODA

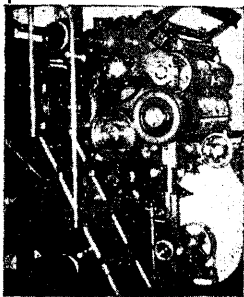
Tallinnas, Pikk 42. Tel. 442-04 ja 476-73

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega
igasuguseid trükitöid

Telefonilised tellimised täidetakse täpselt

Laos valmis vallavalitsuste ja vallakohtute
kantseleiraamatud, plangid, võlakirjad jne.
Töö korralikkusele pannakse erilist rõhku

ROTATSIOONITRÜKK • RAAMATUTRÜKK
NOODITRÜKK • RAAMATUKOITMINE

TM

SPETSIAAL

LIPU-
SIIDI

RIIDE PEALE VÕTAB
TELLIMISI VASTU

ŠVEITSI LIPURIIDEVABRIKU

E S I N D U S

A. LAAMANN

TALLINN, V. KARJA 8
TELEFON 436-64

KEILA

VILLAKETRAMISE
&
KUDUMISTÖÖSTUS

TALLINN, SOO 27
TEL. 461-01 ja 438-35

VALMISTAB IGASUGUSEID MEESTERAHVA
PALITU- JA ÜLIKONNARIIDEID JA NAISTERAHVA
MANTLIRIIDEID TUN-
TUD HEADUSES

„Päewaleht“

minewikus, olewikus,
tulewikus . . .

„Päewaleht“ oli see ajaleht, kes 1905. aastal Eesti rahwa rasketel kannatusaegadel julgustas Eesti rahwa eneseteadmist ja wirgutas eesilasi wõitlusjale parema tulewiku eest. See 10 aastat kestnud wõitlus krooniti Eesti riikliku iseseiswusega.

„Päewaleht“ on praegu Eesti suurim ja mõjuwõimsam ajaleht, kelle taga seisawad erkjamad inimesed kõigist ringkondadest. „Päewalehe“ suur objektiivsus, suurte elutõdede õieti mõistmine ja eesluse ideaalidest kinnipidamine teewad ta kõigi poolt kõrgesti hinnatawaks.

„Päewaleht“ jääb ka tulewikus Eesti rahwale õiget suunda näitawaks tuletorniks. Tema minewik, olewik ja ülesseatud ideaalid kindlustawad seda.

„Lugege kõik „Päewalehte“!

„Tellige kõik „Päewalehte“!